

**T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
YÖNETİM-ORGANİZASYON BİLİM DALI**

**ORTAÖĞRETİM
KURUMLARINDA KALİTE
DENKLİĞİ:
UYGULAMA ÖRNEKLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Borga KÜÇÜKKAYALAR


**Danışman
Prof. Dr. Melek TÜZ**

BURSA 2009

T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

..... İşletme Anabilim/Anasanat Dalı,
..... Yönetim Organizasyon Bilim Dalı'nda 705514008 numaralı
..... Borge KüçükKAYALAR 'nın hazırladığı "Ortaöğretim Kurumlarında
..... Kalite Denkliği : Uygulama Örnekleri " konulu
..... Yüksek Lisans (Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik Tezi/Çalışması) ile ilgili tez savunma
sınavı, 27/03/2009 günü 10:00 - 12:00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda
adayın tezinin/çalışmasının başarılı (başarılı/başarısız) olduğuna
..... oybirliği (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.


Prof. Dr. Melch TÜZ
Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi


Prof. Dr. İsmail ETİL
Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi


Prof. Dr. Nurettin BAK
Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

27./03./2009

ÖZET

Yazar : Borgia KÜÇÜKKAYALAR
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Anabilim Dalı : İşletme
Bilim Dalı : Yönetim-Organizasyon
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : xiii + 84
Mezuniyet Tarihi : /.... / 2009
Tez Danışman(lar)ı : Prof. Dr. Melek TÜZ

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA KALİTE DENKLİĞİ

Günümüzde bilginin ve sermayenin sınırsız dolaşımı artık dünyayı büyük bir köy haline getirmektedir.Bu bağlamda insanlar artık bir dünya vatandaşı haline gelmekte tüm dünya ile etkileşim haline girmektedir.Çalışmada, söz konusu dünya koşullarında ortaöğretimden mezun olan öğrencinin aldığı uluslar arası ikinci diplomasıyla tüm dünyanın belli üniversitelerinde eğitimi sürdürebilmesine olanak veren organizasyonlar incelenmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde konuyla ilgili temel kavramlar ve bu kavramların tarihsel gelişimi ele alınmıştır. Kalite kavramının tarihsel gelişimi, Toplam Kalite Yönetimi,kalite kavramının Türkiye’deki gelişimi ve denklik (akreditasyon) kavramı bu bölümde ele alınan konulardandır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, temel konular olan Uluslararası Bakalorya Organizasyonu ve Avrupa Uluslararası Okullar Birliği ele alınmıştır. Bu kısımda söz konusu organizasyonların yapısı, öğrencilere sağlanan imkanlar, ilgili programların yapısı gibi açıklayıcı bölümler bulunmaktadır.

Son olarak çalışmanın üçüncü bölümünde, ortaöğretim kurumlarında kalite denkliği kavramının iki boyutundan birincisi olan denklik alma süreci ve bir diğer boyutu olan denkliği aldıktan sonra ortaöğretim kurumunun ulusal ve uluslararası bazda gösterdiği başarı seviyesi incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler

Eğitim	Kalite	Ortaöğretim	Toplam Kalite Yönetimi
Akreditasyon	Uluslararası Bakalorya Organizasyonu	Avrupa Uluslararası Okullar Birliği	Uluslararası Bakalorya Diploma Programı

ABSTRACT

Yazar : Borge KÜÇÜKKAYALAR
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Anabilim Dalı : İşletme
Bilim Dalı : Yönetim-Organizasyon
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : xiii + 84
Mezuniyet Tarihi : /.... / 2009
Tez Danışman(lar)ı : Prof. Dr. Melek TÜZ

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA KALİTE DENKLİĞİ

Nowadays, the unlimited circulation of information and capital has developed the globe into a big village. In this context, people are becoming world citizens and interacting with the entire world. In this study, the organizations which allow a student with a high school degree, to continue his/her education at certain universities over the world when he gets a secondary international degree, within such global conditions, are examined.

In first part of this study, main concepts related to this issue and historical development of these concepts are discussed. Historical development of quality concept, Total Quality Management, development of quality concept within Turkey and concept of “accreditation” are also discussed in this part.

In second part, two basic items, namely “International Baccalaureate Organization” and “European Council of International Schools” are discussed. In this part, explanatory sections such as constitution of these organizations, opportunities offered to students, structure of related programs take place.

Lastly, in third part, National Syllabus and syllabus of International Baccalaureate Degree Program are compared with the help of sample schedules and success of students are investigated. In this sense, it is concluded that related programs give students very important and also international opportunities and also help to increase students’ level of success.

Key Words

Education	Quality	Middle Year Programme	Total Quality Management
Accreditation	International Baccalaureate Organisation	European Council of International Schools	International Baccalaureate Diploma Programme

ÖNSÖZ

Tez çalışması küreselleşen dünyada temel hizmetlerden biri olan eğitim hizmetinin, nasıl uluslararası bir boyuta geldiğini ve çeşitli standartlarla tek bir sistem haline dönüşünü anlama çabasıdır. Bahsi geçen Uluslararası Bakalorya Programı global boyutta bir eğitim otoritesi konumuna gelmekte ve oluşturduğu müfredat dünyadaki pek çok okul tarafından kabul görmektedir.

Ortaöğretim kurumlarında kalite denkliği başlığı altında birinci bölümde kalitenin ilk ortaya çıkışından günümüze gelişimi ele alınmaktadır. Bununla beraber denklik kavramı ve eğitimde kalite anlayışı bu bölümde incelenecektir. İkinci bölümde Uluslararası Bakalorya Organizasyonu ve Avrupa Uluslararası Okullar Birliği'nin tarihçeleri, işleyişleri ve denklik süreçleri açıklanacaktır.

Son bölüm olan uygulama bölümünde de Uluslararası Bakalorya Organizasyonu'nun iki boyutu olan denklik süreci ve denklikten sonraki uygulama ve programın başarısı boyutu ayrı ayrı ele alınacaktır.

Borga KÜÇÜKKAYALAR

Ankara,2009

TEZ ONAY SAYFASI.....	II
ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
ÖNSÖZ.....	V
İÇİNDEKİLER.....	VI
TABLolar & ŞEKİLLER.....	XII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TEMEL KAVRAMLAR

1. Kalite Kavramı.....	2
1.1. Kalite Kavramının Gelişim Süreci.....	4
1.2. Toplam Kalite Yönetimi.....	11
2. Denklik Kavramı.....	13
3. Eğitim ve Kalite.....	15

İKİNCİ BÖLÜM

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA KALİTE DENKLİĞİ : ULUSLARARASI BAKALORYA ORGANİZASYONU VE AVRUPA ULUSLARARASI OKULLAR BİRLİĞİ

1. Uluslararası Bakalorya Organizasyonu.....	21
1.1. İlköğretim Birinci Kademe Programı.....	24
1.2. İlköğretim İkinci Kademe Programı.....	26
1.3. Diploma Programı.....	32
1.4. Yetkilendirim (Otorizasyon) Süreci.....	41
2. Avrupa Uluslararası Okullar Birliği.....	44
2.1. Denklik (Akreditasyon) Süreci.....	47

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ULUSLARARASI BAKALORYA PROGRAMI İNCELEMESİ

3. Uluslararası Bakalorya Programı Uygulama Örneği.....	51
3.1. Uluslararası Bakalorya Yetkilendirim Süreci Örneği.....	51
3.2. Uluslararası Bakalorya Okul Başarı Değerlendirmesi.....	56
SONUÇ.....	76
KAYNAKÇA.....	79

TABLO ve ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Akreditasyon Süreci ve Yapılacak İşlemler.....	14
Şekil 2: Öğretim Programı Modeli.....	27
Şekil 3: IB Altıgeni.....	33
Şekil 4: IB Denetim Ziyareti.....	54
Tablo 1: PYP’de Öğrencilerin Öğrenme Sonuçları.....	49
Tablo.2: 2002 Ders Notları Dağılımı.....	56
Tablo.3: 2003 Ders Notları Dağılımı.....	57
Tablo.4: 2004 Ders Notları Dağılımı.....	58
Tablo.5: 2005 Ders Notları Dağılımı.....	59
Tablo.6: 2006 Ders Notları Dağılımı.....	60
Tablo.7: 2007 Ders Notları Dağılımı.....	60
Tablo.8: 2008 Ders Notları Dağılımı.....	61
Tablo.9: 2002-2008 UB Diploma Programı Katılım İstatistikleri.....	63
Tablo.10: IBDP Öğrencileri Puan İstatistikleri 2002.....	63
Tablo.11: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Üniversitelerin Dağılımı 2002.....	63
Tablo.12: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Fakültelerin Dağılımı 2002.....	64
Tablo.13: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Tercih Sırasına Göre Dağılımı 2002.....	64
Tablo.14: IBDP Öğrencileri Puan İstatistikleri 2003.....	65
Tablo.15: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Üniversitelerin Dağılımı 2003.....	65
Tablo.16: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Fakültelerin Dağılımı 2003.....	66
Tablo.17: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Tercih Sırasına Göre Dağılımı 2003.....	66
Tablo.18: IBDP Öğrencileri Puan İstatistikleri 2004.....	67
Tablo.19: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Üniversitelerin Dağılımı 2004.....	67
Tablo.20: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Fakültelerin Dağılımı 2004.....	67

Tablo.21: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Tercih Sırasına Göre Dağılımı 2004.....	68
Tablo.22: IBDP Öğrencileri Puan İstatistikleri 2005.....	68
Tablo.23: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Üniversitelerin Dağılımı 2005.....	68
Tablo.24: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Fakültelerin Dağılımı 2005.....	69
Tablo.25: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Tercih Sırasına Göre Dağılımı 2005.....	69
Tablo.26: IBDP Öğrencileri Puan İstatistikleri 2006.....	69
Tablo.27: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Üniversitelerin Dağılımı 2006.....	70
Tablo.28: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Fakültelerin Dağılımı 2006.....	70
Tablo.29: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Tercih Sırasına Göre Dağılımı 2006.....	71
Tablo.30: IBDP Öğrencileri Puan İstatistikleri 2007.....	71
Tablo.31: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Üniversitelerin Dağılımı 2007.....	71
Tablo.32: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Fakültelerin Dağılımı 2007.....	72
Tablo.33: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Tercih Sırasına Göre Dağılımı 2007.....	72
Tablo.34: IBDP Öğrencileri Puan İstatistikleri 2008.....	73
Tablo.35: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Üniversitelerin Dağılımı 2008.....	73
Tablo.36: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Fakültelerin Dağılımı 2008.....	73
Tablo.37: IBDP Öğrencileri Yerleştikleri Tercih Sırasına Göre Dağılımı 2008.....	73
Tablo.38: Yıllara Göre IB Öğrencilerinin Yerleştirme Oranları.....	74
Tablo.39: Yıllara Göre Öğrencilerin Karşılaştırmalı ÖSS Puanları.....	75

GİRİŞ

Kalitenin vazgeçilmezliği ve tüm dünyada en önemli kıstaslardan biri haline gelmesi, dünyadaki tüm hizmetlerde olduğu gibi eğitim hizmetinde hissedilmeye başlamıştır.Yurtiçi yada Yurtdışı eğitim kurumlarına düşen ise bu gelişmelerin farkında olmak ve gelişmeler yönünde adımlar atabilmektir. Her konuda olduğu gibi ileriye gören, öngörüsü kuvvetli kurumlar bu rekabet ortamında ayakta kalırken, çağa ayak uyduramayan ve geleceği göremeyen kurumlar yok olmak zorunda kalacaktır. Tüm işletmecilerin bildiği gibi kapalı bir sistemin yaşama şansı çok azdır. Bu bağlamda tüm dünyada çeşitli kurumlar ortaya çıkmış ve kendi eğitim standartlarını ortaya koymuşlardır. Bu standartları uygulayacağını vaat eden ve uygulamaya başlayan okullar öğrencilerine çok geniş bir yelpazede imkanlar sunmaktadır.

Dünya vatandaşlığı kavramının çokça duyulduğu günümüzde artık dünya öğrenciliği kavramının da duyulmaya başlaması işten bile değildir. Bilginin ve sermayenin küresel boyutta bu kadar hızlı dolaştığı düşünöldüğünde eğitim hizmetinin ve öğrencinin de artık uluslararası arenada dolaşımı başlamış ve hızla artmaktadır. İş bu çalışma 3 temel bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm de çalışmayla ilgisi bulunan temel kavramlar ele alınacaktır. İkinci bölümde çalışmanın esas konusu olan eğitim kurumlarında denklik çalışmaları incelenecektir. Son bölümde ise örnekler üzerinden uygulamalar ele alınacaktır. Çalışmada bahsi geçen Uluslararası Bakalorya Organizasyonu (IBO), Uluslararası Bakalorya (IB) programı, Avrupa Uluslararası Okullar Birliği ise (ECIS) kısaltmasıyla kullanılacaktır.

1.BÖLÜM : TEMEL KAVRAMLAR

Çalışmanın ilk bölümünde sırasıyla kalite kavramı, denklik kavramı ve eğitim-kalite ilişkisi ele alınacaktır. Bu kavramlar arasındaki ilişkiler kalite denkliği süreci çerçevesinde incelenecektir.

1.1.KALİTE KAVRAMI

"Eğer bir adam ev yaparsa ve bu ev çökerse ve ölen olursa, yapan da öldürülmelidir" M.Ö. 3000 yıllarında kaliteye atıf yapan ilk eser olan Hammurabi yasalarından günümüze geldiğimizde, kalite kavramının küreselleşen dünyamızda ne kadar önemli ve vazgeçilmez bir konuma geldiğini görmek hiç de zor olmasa gerek. Günümüzde tüketici ihtiyaçlarının karşılanması için mal ve hizmet üretimi tek başına yeterli olmamakta; bunun yanında müşteri beklentilerinin de en üst düzeyde tatmin edilmesi gereksinimi ortaya çıkmaktadır.

Müşteri beklentilerinin tatmin edilmesinde, kalite kavramı bir ölçü olarak kabul edilebilir. Geleneksel anlamda kalite, ürünün standartlara uygunluğu, amaca ve kullanıma uygunluğu, ihtiyaçları karşılama derecesi ya da kusursuzluk anlayışı olarak tanımlanabilmektedir. İletişimin ve ulaşımın dünya genelinde kolaylaşması ve ucuzlamasıyla bugün artık insanlar her ürüne ve hizmete kolaylıkla ulaşabilmektedir. Bu demektir ki bir ülkenin pazarına o ülkenin kendi üretim merkezlerinin dışında başka bir ülkede üretilen mal ve hizmetler rahatlıkla girebilmekte ve diğer ürünlerle kolaylıkla rekabet edebilmektedir. Bu rekabet uluslararası boyutta yaşanabileceği gibi yurtiçi firmalar arasında da yaşanabilir.

Kısaca günümüzde rekabet kavramı anahtar kelimedir. Firmalar ve diğer tüm organizasyonlar artık başarı sağlamak için farklılaşmak zorunda

olduklarını rahatlıkla görebilmektedirler. Bu farklılaşma çeşitli boyutlarda olabilir. Örneğin kimi firma ürünlerinin fiyatı açısından bir farklılaşmaya giderken bir diğeri de ürününün bir başka özelliğini ön plana çıkarabilir. Bu işletmenin izleyeceği politikaya bağlıdır. Günümüzde tüketici tüm dünyadaki ürünleri rahatlıkla inceleyip kıyaslayabildiğinden tüketicinin satın alma kararını firma açısından kendi ürününe yönlendirmek artık çok zor bir iştir. Bu nedenle firmalar çeşitli yollar kullanarak kendilerini dünya pazarında konumlandırmaya çalışırlar. İşte bu aşama da kalite kavramı devreye girmektedir. Kalite kavramı insanların ve sistemlerin "hata yapması" ve "mükemmele ulaşma isteği" gerçeğinden ortaya çıkmıştır. Latince nasıl oluştuğu anlamına gelen "Qualis" kelimesinden türemiş ve "Qualitas" kelimesiyle ifade edilmiştir. Kalite'nin değişik tanımları bulunmaktadır:

- Kalite, bir hizmet veya ürünün isteklerine uygunluk derecesidir¹.
- Kalite "isteklere uygunluk" olarak da tanımlanabilir. İstekler, anlaşılmalrı, imkansız olacak şekilde açıklanmalı, ölçümler bunlara uygunluğu sürekli denetler şekilde olmalıdır. Tespit edilen uygunsuzluk kalitesizlik demektir. Böylece kalite problemleri uygunsuzluk problemleri haline gelmektedir. Kalite, bir ürünün gerekliliklere uygunluk derecesidir².
- Kalite, ürün veya hizmeti ekonomik yoldan üreten ve müşterilerin isteklerine cevap veren bir üretim sistemidir³.

Özetle alıcı tarafından aranılan belirli şartları en iyi karşılayan anlamında kullanılan "Kalite" kısaca "*amaçlara uygunluk derecesi*" olarak tanımlanabilmektedir. Buradaki amaç kullanıcı kimsenin veya tüketicinin istek ve gereksinimleri olmaktadır.

Kalite, sınırları devamlı genişleyen bir kavramdır. Teknoloji, değişen koşullar, ihtiyaçlar kaliteye değişik boyutlar getirmektedir. Bu bağlamda kalite

¹ Avrupa Kalite Kontrol Organizasyonu <http://www.gael.fr/eqqc/> Erişim Tarihi: 06.07.2006

² Crosby, Philip B., Quality and Me: Lessons from an Evolving Life, 1999 sf.23

³ Japon Sanayi Standartları Komitesi, JIS www.jisc.go.jp/eng Erişim Tarihi: 18.10.2007

niteliği bakımından dinamik bir özellik taşımakta, tüketici ihtiyaçlarına paralel olarak gelişmekte ve değişmektedir. Bu değişim ve gelişime adapte olunamadığında ortaya kalitesizlik veya düşük kalite kavramı çıkar. Düşük kalite, imalatçı için hataları bulma ve düzeltmedeki maliyet demektir. Üreticilerin birçoğu için düşük kalitenin karlılık üzerine olumsuz etki yapması gerçeği ortadadır. Bazen bu maliyetler büyük boyutlara ulaşabilmektedir. Ayrıca düşük kalitenin alıcılardaki güven kaybından dolayı ürünün piyasa payının azalmasına neden olacağı da açıktır.

1.1. Kalite Kavramının Gelişim Süreci

Kalite kavramı insanlık tarihinde medeniyetlerin ilk oluşma yıllarından itibaren söz konusu olagelmıştır. Örneğin M.Ö. 1450 yılında , eski mısırdaki inşaatlarda çalışan kontrol elemanları taş bloklarının yüzeylerinin dikliğini telden oluşturdukları bir araçla kontrol etmektedirler. O dönemde, kaliteden anlaşılan işin doğru olarak yapılması olmuştur. 19.YY'ın ikinci yarısından itibaren, endüstriyel sistemin doğması ve üretimde büyük artışlar meydana gelmesi, kalite kavramının önemini bir anda ön plana çıkarmıştır. Kalite kavramının bir sistem olarak ele alınması ve önceden belirlenmiş ilkelere dayandırılması ise ilk olarak A.B.D. de ortaya çıkmış, daha sonra Japonya ve Avrupa' da ki gelişmelerle zirveye ulaşarak, yönetim bilimi içerisindeki yerini almıştır.⁴

Çağdaş anlamda sanayinin oluşmasından önce üretim, ustaların ellerinde, küçük atölyelerde ve el becerisinin izin verdiği hızda yapılmıştır. Kalite sorumluluğu da bizzat üreten kişilerde yani ustaları tarafından üstlenilmiştir. Üretim bu hızda ilerlerken endüstri devriminin gerçekleştirilmesiyle , artık el emeği yerini, çok daha hızlı ve ucuza üreten makinelere bırakmıştır. Bu gelişmeler sonucunda "Üretim" ve "Kalite Kontrol" faaliyetleri birbirlerinden ayrılmıştır. İşletmelerde yeni bir birim olarak muayene istasyonları oluşturulmuş ve muayeneciler diğer işçilerin ürettiği ürünleri kontrol etmeye başlamışlardır.

⁴ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İnternet Sitesi Kalite Kavramının Tarihsel Gelişimi Bilgi Sayfası
http://istanbul.meb.gov.tr/kalitekurulu/ky_klavuz_aciklama/kavramlar/kavram_09.htm Erişim Tarihi:
 02.10.2007

Bu süreçte, endüstri devrimi öncesindeki gerçek kontrol fonksiyonu kaybolmaya yüz tuttuğu görülmektedir.

19. yüzyılın sonlarına doğru belki de Amerika'yı dünya lideri durumuna getiren bir sistem ortaya çıkmıştır: Taylor Sistemi. Bu sistemin özü, bütün işlemlerin herhangi bir beceri gerektirmeyecek şekilde basit ve küçük parçalara bölünmesi ve standardize edilmesi durumunda, kısa süreli eğitimden geçirilmiş yarı vasıflı bireyin, yüksek düzeyde beceri gerektiren işi bile mükemmel bir şekilde yapabileceği düşünülmüştür. Taylorizm'le birlikte başlangıçta dikkate değer büyüklükte verimlilik artışları görülmüştür. Fakat Taylorizm verimlilikle birlikte birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Çalışanların iş tatmini sağlayamaması, kendilerinin bir makine gibi görülmesi bu sorunlara örnek olarak verilebilir. Söz konusu sorunlar, özellikle de bireyle ilgili olanlar hep göz ardı edilmiştir. Çünkü o dönemde sistemin toplam etkinliği köklü bir şekilde artış göstermiştir. Fakat zamanla bu sorunlar, verimlilikte görülen artışları negatif yönde etkilemeye başlamıştır.

Özetle kalite fonksiyonun gelişim sürecini dört bölüme ayrılabilir. Bunlar sırasıyla; Muayene, Kalite Kontrol, Kalite Güvence ve Toplam Kalite Yönetimi'dir:

Muayene ve Test: Sanayide ilk defa muayenecilik mesleği ortaya çıkmış ve bu işi yapanlar sadece yapılan işleri kontrol edip hataları tespit etme görevini üstlenmişlerdir. Bu aşamanın temel yaklaşımı tüketiciye hatalı ürünlerin gitmemesini sağlamaktır. Bu yaklaşım tüketiciyi korumuş ancak üretici açısından problemler yaratmıştır. Çünkü muayene edilerek hatalı bulunan ürünler üretici için zarar oluşturmuştur. Bu açıdan üreticiyi de koruyan bir sistem üzerinde durulmuş ve kalite kontrol aşamasına geçilmiştir.⁵

Kalite Kontrol : İkinci Dünya Savaşı sırasında, piyasadaki aşırı talep ve buna bağlı olarak kalite kriterlerini karşılamada ortaya çıkan başarısızlıklar nedeniyle, ürünlerin zamanında teslimi konusunda büyük problemler yaşanmaya başlanmıştır. Bunun üzerine kalite problemlerinin çözülebilmesi için

istatistiksel teknikler gibi bir takım yöntem ve araçların kullanılması zorunlu hale gelmiştir. Kalite fonksiyonu, bitmiş ürün muayenesinden kalite kontrole doğru kaymaya başlamış ve kontrol elemanlarına, örnek alma, kontrol şemaları gibi birkaç istatistiksel araç vermiştir. Bu sistemin en büyük katkısı yüzde yüz muayeneden, örnekleme yöntemiyle muayeneye geçiş olmuştur.

Kalite Güvencesi: 1960'lı yıllardan itibaren kalite fonksiyonu hata bulmadan, hata önlemeye doğru kaymaya başlamıştır. Ürün ortaya çıktıktan sonra hata saptamanın, uygun olmayan bir ürünü belirlemekten başka bir katma değeri olmadığı ve verimsizliği arttırdığı anlaşılmıştır. Bu uygulama sadece bir yığın hurdaya ve yeniden işlemeye neden olduğu görülmüş ve hataları daha ortaya çıkmadan belirleyip önleyecek sistemlerin kurulması gerektiği ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşım kalite fonksiyonunun üçüncü aşaması olan "Kalite Güvence"nin doğmasına yol açmıştır. Bu bağlamda kalite güvencesi bir ürün veya hizmetin kalite konusunda belirtilmiş gerekleri yerine getirmesinde yeterli güveni sağlamak için uygulanan planlı ve sistematik etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilir⁶. Ayrıca kalite evriminin bu aşamasında müşteri ihtiyaçları önem kazanmıştır. Müşteri ihtiyaç ve isteklerinin karşılanması, uygun olmayan ürün veya hizmetlerin ortaya çıkmasının önlenmesi, kalite fonksiyonunun temel hedefleri haline gelmiştir. Bu amaçlara yönelik kalite fonksiyonu işletmelerin en üst yönetimine bağlı bir kalite bölümü tarafından yerine getirilmeye başlanmıştır.⁷ Muayeneden, kalite güvenceye kadar kalite fonksiyonundaki tüm bu gelişmeler, Toplam Kalite Yönetimi anlayışının ortaya çıkması için gerekli olan alt yapıyı oluşturmuştur.

Toplam Kalite Yönetimi: TKY, kalite yönetiminin temel prensiplerinin bütün organizasyon genelinde kullanılmasını öngörüyordu. Diğer bir deyişle, kaliteyi sağlamak ve korumak, organizasyondaki herkesin sorumluluğu altındaydı. Kalite evriminin son halkası olan toplam kalite kavramı günümüzde bir yönetim modeli olarak tüm dünyada rekabet ve pazar hakimiyetine sahip

⁵ EFİL, İsmail; Toplam Kalite Yönetimi, Alfa-Aktüel, Bursa, 2006, s. 21.

⁶Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası İnternet Sitesi
http://www.kmtso.org.tr/girisimci_rehber/iso9000.doc Erişim Tarihi: 14.08.2007

olmak isteyen kuruluşların yaşama bilincini oluşturmaktadır. Bu gün firmalar Toplam Kalite Yönetimi modelini yaşamlarının temel şartı olarak görmektedirler.⁸ TKY konusu ileride de ele alınacağından burada sadece kısa bir açıklama ile yetinilmiştir. Kalite kavramının yıllar içindeki gelişimini maddeler halinde özetlenecek olursa:

- 1960'lı yıllar, az sayıda üreticinin olduğu, müşterinin seçim hakkının bulunmadığı, rekabette daha çok üreticinin avantajlı olduğu yıllar.
- 1970'ler, maliyetin rekabet avantajını belirlediği yıllar,
- 1980'ler, kalite olgusunun rekabeti belirlediği yıllar,
- 1990'lar, hızlı değişime çabuk cevap verebilenlerin avantajlı olduğu yıllar,
- 2000'ler, bilginin ön plana çıktığı ve rekabete yön verdiği yıllar olarak düşünülebilir.

Kalite kavramının Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa ve Japonya'daki ve son olarak Türkiye'deki gelişimi aşağıda kısaca ele alınacaktır.

A.B.D.'deki Gelişmeler: 1910'lu yıllarda Ford Motor Şirketi'nin üretim bölümünde ilk kez hareketli montaj hattı kullanılmaya başlanmış ve bu sayede karmaşık işlemler basit bölümlere ayrılarak, düşük maliyetli ancak teknik açıdan yüksek düzeyde ürünler imal edilmeye başlanmıştır⁹. 1924 yılında Walter Shewhart tarafından geliştirilen ve kalitenin ekonomik olarak kontrol edilmesini amaçlayan İstatistiksel Kalite Kontrol kavramı ile kalitenin bilimsel temelleri ortaya konmuş ve bu gelişme Amerikan endüstrisinin güçlenmesinde önemli rol oynamıştır. 1954 yılında Juran da Deming gibi Japonya'yı ziyaret ederek endüstrinin tekrar yapılanması görevini üstlenen Japon liderlere yardımcı

⁷ T.C. Maliye Bakanlığı İnternet Eğitim Programı Toplam Kalite Yönetimi Eğitim Sayfası www.maliye.gov.tr/defterdarliklar/balikesir/ky/dokuman/TKY%20KİTABI.doc Erişim Tarihi: 22.09.2007

⁸ AKIN, Özcan; Toplam Kalite Yönetimi ve İnsan Faktörünün Kobi'ler Üzerindeki Etkisi ve Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, S.B.E. , Bursa, 1999, s. 11.

olmuştur. Juran, kullanıma uygunluk ve kalite yönetiminin üst düzey ve tecrübeli yöneticilerin elinde bulundurulmasını önermiştir¹⁰.

1951 yılına gelindiğinde , Armand V. Feigenbaum, kalite konusunda o güne kadar elde edilen bilgileri bir sistem haline getirerek oluşturduğu Toplam Kalite Kontrol adlı kitabını yayınlamıştır. Feigenbaum' un geliştirmiş olduğu bu sistemde kalite kontrol, ürünlerin tasarımından satış aşamasına kadar şirketin bütün alanlarına yayılmıştır. 1961 de Philip Crosby, "Sıfır Kusurlu" kavramını geliştirmiştir. 1980'lerde ise kalite aniden güçlü bir pazarlama silahı olmuş ve dünyada her yerde insanlar yüksek kalite ürünlere daha iyi bir ödemeye hazır hale gelmiştir. ABD de savaş sonrası bırakılan kalite anlayışı 1980'de NBC TV' nin "Japonya yapabiliyorsa biz niye yapmayalım?" adlı belgeselin yayınlanmasıyla yeniden gündeme gelmiştir. Program, Deming'in Japonya'da ne yaptığına, öğretileriyle yıkıcı bir savaş sonrası Japon Ekonomisinin nasıl mucizevi bir şekilde geliştiği konusunda odaklanmıştır.

Japonya'daki Gelişmeler: 1950'li yıllarda Japonya, Avrupa ve Amerika'nın ucuz ve çürük ürünlerinin taklitlerini üretmekle ünlüydü. İki Amerikalı, Deming ve Juran'ın yardımlarıyla Japonya'da başlatılan değişim, 1950'li yıllarda dünyada etkisini göstermeye başlamıştır. Japonlar Deming ve Juran'dan temel kalite araçlarını öğrenip, geliştirip kendi yönetim stratejilerine entegre ederek, kalitenin nasıl yönetileceğini öğrenmişlerdir. Kalite geliştirme için gerekli araçlar, Deming ve Juran tarafından sağlanarak, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Japon endüstrisinin gelişimine bir ivme verilmiştir. Japon şirketleri kalite geliştirme araçlarını hızla sistemlerine entegre ederek kendi uygulamalarını geliştirmeye başlamışlardır. Kalite devrimini başarıyla gerçekleştirerek, yirmi yılda çürük ürünler üreten bir ülke konumundan batıya

⁹ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İnternet Sitesi Kalite Kavramının Tarihsel Gelişimi Bilgi Sayfası
http://istanbul.meb.gov.tr/kalitekurulu/tky_klavuz_aciklama/kavramlar/kavram_09.htm Erişim Tarihi:
 02.10.2007

¹⁰ Çelikaslan ,Mehmet Nur, Toplam Kalite Yönetimi ve Garanti Bankası'nda Toplam Kalite Yönetimi Uygulamaları, İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadı Enstitüsü Personel Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1996, s.13

kalite felsefesi ihraç eden bir ülke konumuna gelmişlerdir¹¹. Bunun sayesinde Japon malları başta Amerika olmak üzere batıya ihraç edilmiş ve 1970'li yıllardan itibaren batılı şirketler, dünya liderliğindeki yerlerini Japon şirketlerine kaptırmaya başlamışlardır. Batılı firmalar ilk önce Japon mucizesinin sırrını, Japon firmalarının sıkça kullandığı kalite çemberleri, istatistiksel proses kontrol, tam zamanında üretim gibi kalite yöntemlerinde aramışlar ve bu yöntemleri uygulamaya başlamışlardır. Ancak bu dahi Japon firmalarının dünya pazarlarında hızla yayılmasını önleyememiştir. Çünkü bu araçlar Japonların uyguladığı yönetim felsefesinin sadece küçük bir parçasını oluşturmaktaydı. Bütün bu gelişmeler; Japonların başarısı, artan müşteri talebi ve küreselleşme, batılı şirketleri mevcut yönetim stratejilerini değiştirerek yeni bir yönetim yaklaşımı uygulamaya zorlamıştır. Bu yeni yaklaşım, Japonların "Şirket Çapında Kalite Kontrol" adı altında başarıyla uyguladıkları Toplam Kalite Yönetimidir.¹² Şirket Çapında Kalite Kontrolün gelişimi işe kısaca aşağıdaki aşamalardan geçmiştir:

- 1946 yılında *İstatistiksel Kalite Kontrol Yöntemleri* kullanılmaya başlanmış,¹³
- Aynı dönemde Japon Standartlar Birliği ve Japon Endüstriyel Standartlar Komitesi (JISC) kurulmuş,
- 1949'da Endüstriyel Standardizasyon yasası yürürlüğe girmiş ve aynı dönemde bu yasaya dayanarak JIS Kalite Damgası sistemi başlatılmış,
- 1946 yılında mühendisler ve bilim adamlarınca kurulmuş olan Japon Bilim Adamları ve Mühendisleri Birliği (JUSE), 1949'da üniversitelerden, sanayi ve kamu kesimlerinden üyelerin oluşturduğu Kalite Kontrol Araştırma Grubu'nu (QCRG) kurmuştur

¹¹T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İnternet Sitesi Kalite Kavramının Tarihsel Gelişimi Bilgi Sayfası
http://istanbul.meb.gov.tr/kalitekurulu/ky_klavuz_aciklama/kavramlar/kavram_09.htm Erişim Tarihi:
 02.10.2007

¹²T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İnternet Sitesi Kalite Kavramının Tarihsel Gelişimi Bilgi Sayfası
http://istanbul.meb.gov.tr/kalitekurulu/ky_klavuz_aciklama/kavramlar/kavram_09.htm Erişim Tarihi:
 02.10.2007

¹³ ÇAMLİBEL, Alpöge; Toplam Kalite Yönetimi ve Orta Ölçekli Sanayi İçin Bir Model Geliştirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, S.B.E. , Bursa, 1994, s. 8.

➤ Dr. Kaoru Ishikawa, birçok bilim adamı ve mühendisle çalışarak Nisan 1962'de endüstride *kalite kontrol çemberlerini* oluşturmuştur.

Avrupa'daki Gelişmeler: Avrupa'da kalite ile ilgili gelişmeler, İngiltere'de yaşanan endüstri devriminden sonra A.B.D.'de ve Japonya'da meydana gelen gelişmelere paralel olarak başlamıştır. Toplam Kalite kavramının ileri metot ve sistem çalışmaları ile bütünleşmesi ve şirketlerin yönetim felsefelerinden organizasyonlarına kadar yayılması sonucu güçlü bir rekabetçilik yapısı ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle 1980'li yıllarda, Avrupa'da bu yeni yapılanmaya doğru ciddi adımlar atılmaya başlamıştır. Estetik ve tasarım açısından oldukça üstün olan Avrupalı üreticiler, bu kavramları kalite ile birleştirerek , büyük bir rekabet gücü oluşturmayı gerçekleştirmişlerdir. Toplam Kalite konusunda Avrupa'daki gelişmelerde öncülüğü Amerikalı Claus Möller yapmıştır. Avrupa ülkelerinin Japonya gibi insanlara değer vermesi, onları toplam kalite yönetiminde önemli bir yere getirmiştir.¹⁴

Türkiye'deki Gelişmeler: Ülkemizde kaliteye gösterilen ilginin serbest ekonomiye geçilmesiyle artmaya başladığı görülmektedir. Büyük sanayi kuruluşlarının yabancı kuruluşlar ile yaptıkları ortaklıklar, Türkiye' de kaliteli üretim artışını da beraberinde getirmiştir. Türk tüketiciler, ithalat tüketicileri talebindeki değişiklikler ve kaliteli ürünlerin önemli ölçüde tercih edilmesi, sanayi sektörünün, insan kaynakları ve eğitime daha fazla önem vermelerine ve bu alanda uzun vadeli yatırımlar yapmalarına neden olmuştur. Yıllar boyunca sadece iç pazara yönelik olarak üretim gerçekleştirilen ve Pazar kaygıları olmadığı için kendilerini yenileme ihtiyacı duymayan Türk şirketleri, gümrük birliğine giriş konusu gündeme gelince yeni koşullara uymak zorunda kalmışlardır. Çünkü bu gelişme o güne kadar sadece ülke içinde var olan rekabeti, uluslar arası alana götürmüş ve bu şirketleri, uluslar arası şirketler ile karşı karşıya getirmiştir. Artık, ancak müşteri ihtiyaçlarını ön planda tutan ,

¹⁴ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İnternet Sitesi Kalite Kavramının Tarihsel Gelişimi Bilgi Sayfası
http://istanbul.meb.gov.tr/kalitekurulu/ky_klavuz_aciklama/kavramlar/kavram_09.htm Erişim Tarihi:
 02.10.2007

kendisi sürekli olarak yenileyen, verimli ve ekonomik eğitimi gerçekleştiren şirketler, varlıklarını devam ettirebileceklerdir. Bu durumda şirketlerin hayatta kalabilmesi için tek çıkar yol; kalitenin bir yaşam tarzı haline getirilmesi ile tüm faaliyetlerin gerçekleştirilmesidir.

1.2. Toplam Kalite Yönetimi

Taylorist üretim modeli çerçevesinde ortaya çıkan sorunlar ve bu bağlamda verimlilikte meydana gelen negatif gelişmeyi düzeltmek amacıyla 1950'li yıllarda Japonya'da "Toplam Kalite Yönetimi" adı verilen yeni bir düşünce tarzı işletmelerde uygulanmaya başlanmıştır. Toplam Kalite Yönetimi, günümüzde en genel haliyle, bir kuruluştaki tüm faaliyetlerin sürekli olarak iyileştirilmesi ve organizasyondaki tüm çalışanların kesin aktif katılımıyla çalışanlar ve müşteriler ve toplum memnun edilerek kârlılığa ulaşılması olarak ifade edilmektedir. Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi Toplam Kalite Anlayışı'nda, klasik yaklaşımdan farklı olarak çalışanlar ve yöneticilerden beklenen rolde önemli bir değişim yaşanmaktadır. Yeni anlayışta, sorumluluklarını eksiksiz olarak yerine getiren ancak bunun yanında yaptığı işin daha verimli yapılması, iş süreçlerinin geliştirilmesi konusunda sürekli düşünen ve belirlenmiş çeşitli sistematik katılım yöntemleri ile bu düşüncelerini ve becerilerini sisteme katan yeni bir çalışan davranışı sergilenmesi gerekirken, yöneticilerin de çalışanları teşvik edici, katılımı sağlayıcı, inisiyatif kullanmayı sorumluluk almayı ve yenilikler yaratmayı teşvik eden bir insan kaynakları planlama sistemi kurması önemli bir ihtiyaç haline gelmiştir. Çalışmanın konusu açısından TKY'nin önemi, yukarıda bahsedilen çalışan davranışlarının aynı şekilde akreditasyon organizasyonları tarafından akredite olmak isteyen eğitim kurumları çalışanlarından bekleniyor olmasıdır. Anlaşılan odur ki kalite kavramının gelişim süreci tamamen birbiriyle bağlantılı ve çok farklı sektörlerde kendini gösteren değerler bütünüdür. Kalitenin çağdaş tanımını ve üst yönetimin organizasyonu yönlendirmesindeki etkisini göz önüne alarak basit ama etkin bir model olarak , Toplam Kalite Yönetimi'nin unsurları aşağıdaki açıklanmaktadır:

İnsanlar: Bir işletmede kalite hiç kimsenin tek başına sorumluluğunda olan bir kavram değil, aksine herkesin sorumlu olduğu bir kavramdır. Böyle bir sorumluluğu taşıyacak olanlar ise, insanlar (çalışanlar) olduğu için, bu felsefenin uygulanabilmesinde insan kaynakları yönetimi ayrı bir önem taşımaktadır. “Önce insan anlayışı” içinde, bireyi, öncelikle yetkilendirmek ve bunun başarılabilmesi ve uygulanabilmesi için, onun kalitesini artıracak çalışmalarda bulunmak çok önemlidir. Çalışan insanın gerek teknik bilgi olarak, gerekse de bu ortamın zorunlu koşulu olan takım çalışmasını yapabilecek biçimde çeşitli yeteneklerle (haberleşme gibi) zenginleştirilmesi ve eğitilmesi TKY felsefesinin ayrılmaz parçalarıdır. “Değişimlere uygun olarak geliştirilen insan gücü” nün anlamı ise, daha fazla motive olmuş, sistemin gelişiminin sürekli hale gelmesini sağlayan beşeri kaynağın işletme tarafından etkinlikle kullanılmasıdır.

Sürekli Gelişim: Proses geliştirme, Japonların “Kaizen” olarak adlandırdığı ve insanın her geçen gününün bir öncekinden daha iyi olabilmesi için çaba sarfetmesine dayanan sürekli gelişim, Deming döngüsü olarak bilinen, planla-uygula-kontrol et ve düzelt sürecidir. Rekabetin yoğunlaştığı dünyada istenilen kalite düzeyinin belirlenmesi ve ona ulaşım ancak sürekli gelişimle mümkün olabilir. Bu nedenle, işletmelerin en alt düzeyde procesten, tüm şirketi içine alan hedeflerle yönetim sistemine kadar bütün planlama ve uygulama çalışmalarını bu anlayışa göre düzenlemesi gerekmektedir.

Tam Katılım: TKY'nin uygulanabilmesi çalışanların bu felsefeyi benimsemeleri ve onların tam katılımının sağlanmasıyla mümkün olabilir. Ancak, bu katılım hiç bir zaman üstlere tabi olmak, ya da astlara daha fazla yetki devretmek olarak anlaşılmamalıdır. TKY felsefesi içinde çalışanların tam katılımı, çalışanların hedefleri belirlemede, karar alma ve problem çözmede gönüllü olarak yer aldıkları bir süreç anlamını taşımaktadır. Tam katılımın sağlanabilmesinde ise, takım ruhunun oluşturulabilmesi, uygun bir ödüllendirme sisteminin varlığı ve bunları kullanan bir üst yönetim kademesinin öncülüğü çok önemlidir.

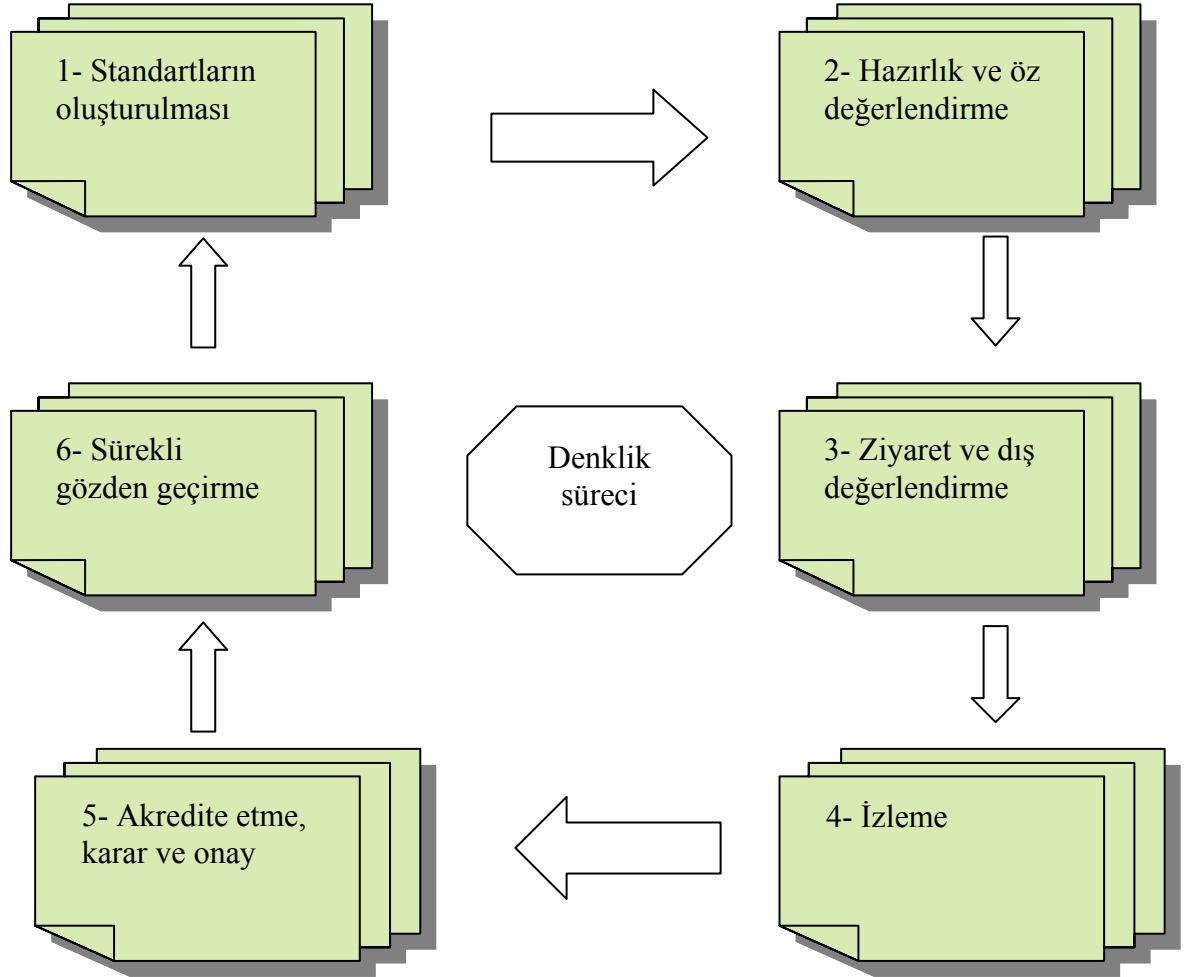
Müşteri Odaklılık: Başarılı işletmeler kendi başarılarının aslında, müşterilerini tatmin etmeye bağlı olduğunu anlamışlardır. Toplam kalite yönetiminde temel unsur, müşteri ve müşterinin tatmin edilmesidir. Ancak, hemen belirtilmesi gereken husus, yalnızca dış değil, iç müşterilere (işletme personeli) de özen gösterilerek her iki grubu da tatmin edecek bir kalite yaklaşımının uygulanması gerektiğidir. Müşteri tatminsizliğini önlemek temel amaçtır. Ancak, daha da önemli olan müşterilere beklenen kaliteyi ve daha ötesinde hayran bırakan-hoşnut olunan kaliteyi sunabilmektir. Bu ise, ancak müşteriye fazlasıyla duyarlı olunarak elde edilebilecek bir durumdur.

2. DENKLİK KAVRAMI (Akreditasyon)

Denklik malların ve hizmetlerin istenen şartlara uygun nitelikler taşıdığını tespit etmek gayesiyle yapılan deney, analiz, muayene ve belgelendirme (sertifikasyon) işlemlerini içeren uygunluk değerlendirmesi işleri yapan kuruluşların yeterliliklerinin onaylanmasıdır. Bir başka deyişle denklik, bir çok ülkede ve bir çok sektörde topluma sunulan program ve hizmetlerin niteliğinin sistematik bir yaklaşımla güvence altına alınması için geliştirilen bir yöntemdir. Tüketiciler, kendileri adına yürütülen sertifikasyon, denetim ve test işlerine güvenme ihtiyacı duyarlar, ne var ki bunları kendileri denetleyemezler. Bu kontrol denklik organlarının işidir. Pek çok farklı mal ve hizmet alanında farklı denklik uygulamaları vardır. Örneğin üretim hizmetleri açısından firmalar Avrupa CEN (European Committee for Standardization) veya uluslararası ISO (International Organization for Standardization) standardizasyon organları tarafından tesis edilmiş ve genel kabul gören kriterleri uygulayarak organizasyon veya programlara güven unsuru kazandırır. Standartlar tarafsızlık, yetkinlik ve güvenilirlik gibi konuları ele almaktadır. Ulusal denkliğin temelinde, uluslararası kabul gören kriterlerin tanımlandığı standartlar bulunmaktadır¹⁵. Belgelendirme kuruluşları bu kriterleri uygulamakla,

¹⁵Avrupa Standartları Komitesi İnternet Sitesi <http://www.cen.eu/cenorm/homepage.htm> Erişim Tarihi: 05.03.2008

Akreditasyon Konseyleri ise uyguladığını düzenli olarak kontrol etmekle yükümlüdür. Denklik süreci aşağıdaki tablo yardımıyla gösterilebilir :



Şekil.1. Denklik süreci ve yapılacak işlemler.

Tablodan da takip edildiği üzere denklik süreci standartların belirlenmesiyle başlamaktadır. Söz konusu standartlar, ilgili organizasyonun kendisi tarafından belirlenebileceği gibi daha önceden belirlenmiş ve dünyaca kabul gören standartlarda olabilir. Belirlenen standartlar doğrultusunda organizasyon bu standartların ne kadar yakınında ya da uzağında olduğunun kendi içinde muhasebesini yapmalıdır. Yapılan değerlendirme sonucu organizasyon kendine bir yol haritası belirler ve hedeflerine ulaşmak için gerekli

adımları atar. Bu aşamada denklik veren kurumdan ilgili izleme ekibi süreci ve gelinen noktayı incelemek için organizasyonu ziyaret eder. Bu ziyaretten sonra biz izleme süreci akreditasyon veren kurumun son kararını oluşturana kadar devam eder. Kararın olumsuz olması durumunda süreç yeniden işlemeye başlar, karar olumlu olduğu takdirde ise organizasyon akredite olur. Akredite olan organizasyon hem iç hem de dış izlemeye tabi olmaya devam edecektir. Sürecin sağlıklı işlemesi için farklı zaman periyotlarında bu aşamalar sıfırdan tekrarlanır.

3.EĞİTİM VE KALİTE

20. yüzyılın ikinci yarısından sonra yaşanan teknolojik, ekonomik, sosyal ve siyasal gelişmeler, tüm dünyayı tarihte görülmemiş bir değişim ve gelişim sürecinin içine sürüklemiştir. Bu değişim ve gelişmelerin en önemlileri toplumsal ve siyasal yaşamda olduğu kadar ekonomi ve yönetim alanında da gerçekleşmiştir. Bilgi çağına geçiş, değişimler arasında en önemlisidir. Bilgi çağının en önemli özelliği, bilgi biriktirip depolamak değil, bilgiyi üretmek veya üretilmiş bilgiye en kolay ve hızlı biçimde ulaşmaktır. Bu bilgi kazanım savaşı beraberinde yıkıcı bir rekabeti dünya piyasalarına taşımıştır. Rekabette başarılı olabilmek için tüm dünyada, üründe, hizmette ve insan gücünde *kaliteye* büyük önem vermeye başlanmıştır.

- *Ekonomide Bir Hizmet Olarak Eğitim*

Eğitim sistemi, dünya ekonomisinde rekabet gücünü belirleyen en önemli kurumsal yapılardan birisi haline gelmiştir. Dünya ekonomisinde hızlı teknolojik değişimin rekabet gücünü belirleyen en önemli etken olması, teknolojiyi üretebilen, yaratıcı insan yetiştiren ve yeni teknolojilerin hızla üretime uygulanmasını sağlayan nitelikli insanların eğitime önem veren kurumların gereksinimini arttırmıştır. Günümüzde, yaşam boyu kaliteli eğitim ve öğretim, değişimin zorluklarının aşılmasında, rekabetçi bir yapı kazanılmasında bireylere yardımcı olacak tek anlayış haline gelmiştir. Adam Smith 1776 yılında yazdığı "Milletlerin Zenginliği" adlı eserinde kalkınmanın temel faktörü ve milletlerin

zenginliğinin tek kaynağının *kaliteli emek* olduğunu belirtmiştir. Günümüz bilgi toplumunun en önemli yazarlarından Peter Drucker da “Kapitalist tesi Toplum” adlı eserinde sermaye, doğal kaynak ve emeği üretim faktörü dahi saymamakta, üretim tek aracını bilgi olarak kabul etmektedir¹⁶. Ulusal zenginlik için eğitimde kalite ve etkinlik birinci derecede önem taşımaktadır. Günümüzün gelişen dünyası, son derece esnek ve çabuk uyumlu; kaliteli ürün ve hizmet veren; maliyeti hesaplayan; emir-komuta zinciriyle değil, ikna ve teşvikle çalışan; personeline yetki, kontrol hatta sahip olma olanağı veren kurumları gerektirmektedir. Günümüzde, okuryazar olmanın yerini giderek *evrensel okur-yazarlık* dediğimiz yeni bir kavram almaktadır. Günümüz bilgi toplumunda, ürünün üretiminden çok bilginin rimi, dağıtımı ve kullanımının etkinliği ön plana çıkmış olup; bilgiyi kullanmak, teknolojinin bize sunduğu hayatı algılama becerisini kazanmak önem kazanmıştır. Görünen o ki yarının dünyasında amansız bir rekabet ortamında küreselleşme süreci gereği insan kalitesi en önemli olgu haline gelmiştir. Bilgi toplumunda herkesin kendisinin ve kendi alanının yöneticisi, denetleyicisi, uygulayıcısı olmasına yönelik hedefler ortaya çıkmıştır.

Globalleşen dünyada artık pek çok mal gibi hizmetlerde dolaşım halindedir. Çalışmanın konusu gereği ele alınmakta olan hizmet ise eğitim hizmetidir. Eğitim hizmeti günümüzde gelişmiş devletlerin bütçelerinde çok büyük yer tutan aynı zamanda kamu sektörü yanında özel sektöründe olduğu ilgi gösterdiği bir hizmettir.

Bu anlamda gelişmişliğin yolunun çeşitli anlamlarda eğitim hizmetinden geçtiğini görmek hiç de zor değildir. Günümüzde, teknolojik değişiklikler, ticaretin artışı, iletişimin hızlanması, dünya ölçeğinde rekabetin genişlemesiyle eğitim sistemlerinde köklü dönüşümler gereği ortaya çıkmıştır. Bu değişme ölçüsünde ülkelerin dünya ticaretinde rekabet edebilirliğinin de sınırlarını belirlemektedir. Böylece, değişimin gerçekleşme başarısı esas itibariyle eğitim sisteminin omuzları üzerinde bulunmaktadır. Küresel değişimler sonucu

¹⁶ Drucker, F. Peter, Kapitalist tesi Toplum, İnkilap Kitabevi, 1997.sf.42

geleneksel bilgiler hızla değerini yitirmekte, devlet memurları, işçiler, anne ve babalar, çocuklar değişen koşulların getirdiği yeni bilgileri hızla öğrenmek zorunda bırakılmaktadır. Gelişen dünyada eğitim sistemi ekonomik, teknolojik ve yapısal değişimin talep ettiği yeni koşullara cevap vermek ve bu süreçlere aynı zamanda katkıda bulunmak zorundadır¹⁷. Bununla eğitime yapılan yatırımın sağlayacağı faydayı başka hiç bir yatırım sağlayamamaktadır. Eğitim yatırımları uzun vadede temel ekonomik sermayesinin en önemli ögesi olarak ortaya çıkacak olan insan gücünün niteliğine yansımaktadır. 1995 yılında ABD’de 3100’ü aşkın işyerinde eğitim ve üretkenlik arasında yapılan bir araştırmada, işgücü eğitim düzeyinde ortalama %10’luk bir artışın toplam faktör üretkenliğinde 5 ila 8.6 oranında bir kazanç sağladığını, buna karşılık sermaye stokunda, yani donanım düzeyinde, %10’luk bir yükselmenin ise üretkenliği yalnızca % 3.4’lük arttırdığı ortaya konulmuştur. Bu sonuca göre, insan sermayesine yatırım yapmanın marjinal değeri, makinelere yatırım yapmanın marjinal değerinden yaklaşık 3 kat daha büyüktür¹⁸. Ricardo’nun “insan varlığına yatırılmış sermayenin en değerli sermaye” olduğu yönündeki görüşü günümüzün beşeri kaynaklar ekonomisinin de temelini oluşturmaktadır. Bu bağlamda eğitim harcamalarının kalitesini bir anlamda bu harcamaların beşeri sermaye birikimine yönelik olması belirlemektedir. Yine ekonomide bir hizmet olarak eğitim hizmetlerindeki verimliliği artırmak için uzmanlığa dayalı bir personel politikası uygulanmalıdır. Eğitim yöneticilerine güvenilmeli, onlar usulden değil esastan sorumlu tutulmalıdır. İşin gerektirdiği bilgi ve beceriye sahip olan adayları bulmayı amaçlayan personelin bilimsel seçimine önem verilmelidir. Görevde yükselme ile kurumdaki çalışkanlık, bilgi, beceri, yetenek, enerji, dinamizm ve yaratıcılık arasında ilişkili olmalıdır. Bireylerin ve grupların çabaları ve başarıları zamanında tanınmalı ve takdir edilmelidir. Eğitim ve okul yöneticiliğinin meslek olarak kabul edilmesi ve eğitim yöneticilerinin mesleki güvenceye kavuşturulması gereklidir. Sanayiinin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücü yetiştirilmesi amacına yönelik eğitim politikasının oluşturulması büyük

¹⁷ EKİN, N., Küresel Bilgi Çağında Eğitim-Verimlilik-İstidham, İstanbul Ticaret Odası Yayını, 1997. sf.82

¹⁸ STEWART, Thomas A., Entelektüel Sermaye Kuruluşların Yeni Zenginliği, Çev. Nurettin Elhüseyni, Kontent Kitap, İstanbul, 1997 sf.51

önem taşımaktadır. Bir toplumun eğitim yatırımlarının, o toplumun uzun dönemdeki temel ekonomik sermayesinin en önemli ögesi olarak ortaya çıkacak olan insan gücünün niteliğine yansıtacağı unutulmamalıdır

- Eğitimde Kalite

Kalite, geniş bir alanda yani eğitim sisteminin tümünü hedefleyebileceği gibi dar bir alanda belli bir ürüne, hizmete odaklanabilir. Mikro bazda bakıldığında özel ve kamu eğitim kurumlarının eğitimcileri ve yöneticilerinin yaklaşımları da önem kazanmaktadır. Bu anlamda çalışmanın ana konusu, kurucularından birinin -aynı zamanda çoklu zeka kuramının da yaratıcısı- Gardner olan Uluslararası Bakalorya ve Avrupa Uluslararası Okullar Birliği programları daha büyük bir anlam kazanmaktadır. Eğitimde kalite, eğitimin kullanma amaçlarına uygunluğu ve mezuniyet sonrasında iş dünyasında oluşan işveren taleplerinin öğrencilerce yerine getirilmesi; öğrenci performansı, deneyimi ve teorik-uygulamalı bilgi donanımıdır¹⁹. Eğitimde kalite; doğru eğitimin, doğru zamanda, doğru kişilere, doğru mekanda, doğru eğitimcilerle verilmesiyle gerçekleşir. Eğitim sistemini bir üretim sistemi olarak varsayacak olursak, girdileri; öğrenciler, öğretmenler, idareciler, bina ve çeşitli eğitim alet ve araçları sayılabilir. Çıktı ya da ürün olarak ise eğitilmiş öğrenciler, akademik araştırmalarla elde edilen bilimsel varsayımlar, bulgular, sonuçlar vb.'dir. Eğitimin üretim süreci, bilginin yaratılması, iletilmesi, araştırmaların yönlendirilmesi çalışmalarıyla yaşanan değişim ve gelişim sürecidir. İşte Uluslararası Bakalorya ve Avrupa Uluslararası Okullar Birliği oluşumları bu sürecin işlemesi konusunda eğitim kurumlarına rehberlik ve uluslar arası denklik imkanı vermektedir. Öğrencinin mükemmel olarak mezun edilmesi, bir ürünün mükemmel olmasından daha anlamlıdır. Okullarda hatalardan arınmış bir öğretim düzeni oluşturulmasında beklenen, bir dereceye kadar birbirine bağımlı ve özenle kollarınları gereken üç değişken vardır. Bunlar²⁰;

¹⁹ SEYMOUR, Daniel T. (1993), Causing Quality in Higher Education, American Council on Education, Oryx Press. sf.27

²⁰ EICHER, Lawrence (1993), "ISO 9000, 90'lı Yılların Kalite İdaresi Global Ticarete Yönelik

- Öğrenilmesi hedef alınan davranışların kazanılması için gerekli önkoşul oluşturan ilgili ön öğrenimlerin önceden gerçekleşmiş olma derecesi,
- Öğrencinin kendini öğrenmeye verme, öğrenme sürecine katılma ya da onun kendisini öğrenmeye vermiş veya sürece katılmış bir duruma getirilebilme derecesi,
- Uygulamaya dönüşen haliyle öğretimin, öğrenci gereksinimlerine uygunluk, onun için anlamlı, işe yarar ve yeterli olma derecesi.

Bu değişkenler tam öğrenme ya da öğrenmenin kalitesi olarak da kabul edilebilir. Öğretim ve eğitim girdi maliyetlerinin hızla arttığı, 'tüketici' istek ve beklentilerinin daha üst düzeylere çıktığı, yüksek öğrenim görmek isteyen insan sayısının gittikçe çoğaldığı; buna karşılık gerek insan kaynaklarının gerekse parasal ve fiziksel kaynakların oldukça yetersiz kaldığı bir ortamda eğitim kurumları ellerindeki kaynakları en etkili ve verimli biçimde kullanarak 'en kaliteli' hizmeti tüm 'tüketicilere', genelde topluma sunmak zorundadırlar. Bu koşullar ışığında gelişmiş ülkelerde eğitim kurumlarında uygulanmakta olan IB ve ECIS programlarının ülkemiz eğitim kurumlarında da yaygınlık kazanmasının önemi büyüktür.

Üniversitelerde daha ön planda olan denklik uygulamalarının ortaöğretimde de uygulandığı çeşitli programlar bulunmaktadır. Aşağıda konu edilen iki eğitim programı da öğrencilerine yurtdışı üniversitelere kabul aşamasında bir çok avantaj sağlamaktadır. Örneğin IB programını bitiren bir öğrenci kendi lisesinin diplomasının yanında bir de IB diploması alabilmektedir²¹.

Bu diploma ülkemizdeki üniversitelere kabul konusunda geçersiz olsa da yurtdışındaki pek çok köklü üniversiteden kabul alınmasına olanak vermektedir. Farklı bir yönden düşünüldüğünde dünya üzerindeki eğitim eşitsizliklerine bu

Kalite Stratejisi", İstanbul: Uluslararası ISO 9000 Forum Sempozyumu, 23-24 Haziran 1993. sf.24-25

²¹ Uluslararası Bakalorya Organizasyonu Resmi İnternet Sitesi www.ibo.org Erişim Tarihi: 13.03.2008

programlar bir çözüm yolu sunmaktadır. Dünya vatandaşlığından çokça söz edilen günümüzde, artık tüm dünyadaki okullara devam edebilen herhangi uluslar arası bir sınırı olmayan **dünya öğrencilerinden** de bahsedilebilecektir.

2.BÖLÜM: ORTAÖĞRETİMDE KALİTE DENKLİĞİ – ULUSLARARASI BAKALORYA ORGANİZASYONU (IBO) ve AVRUPA ULUSLARARASI OKULLAR BİRLİĞİ (ECIS)

Globalleşen dünyada artık farklı alanlarda çokuluslu örgütlenmeler görülmeye başlanmıştır. Bugün Birleşmiş Milletler başta olmak üzere ekonomi-finans , sağlık ve eğitim noktasında Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Uluslararası Bakalorya Organizasyonu (IBO) gibi pek çok örnek verilebilir. Çalışmanın konusu itibariyle bu aşamada Uluslararası Bakalorya Organizasyonu (IBO) ve Avrupa Uluslararası Okullar Birliği ele alınacaktır.

1.ULUSLARARASI BAKALORYA ORGANİZASYONU

Uluslararası Bakalorya Organizasyonu İsviçre merkezli uluslararası öğrenci hareketliliğini hedefleyen çok uluslu bir yapılanmadır. Kar amacı gütmeyen çalışmalarını gerçekleştiren IBO üniversite öncesi eğitiminin her aşamasında öğrencilere çeşitli eğitim programları sunarak , global bir eğitim başarısı yakalamayı hedeflemektedir. Organizasyonun merkezi İsviçre’de olmakla beraber New York, Buenos Aires ve Singapur’da bölge merkezleri bulunmaktadır. İngiltere, Cardiff’te ise organizasyonun sınav ve değerlendirme merkezi bulunmaktadır. Çalışmada ilk olarak IBO’nun tarihçesi ele alınacak ve ardından bakalorya programları incelenecektir.

Tarihçe:

II. Dünya savaşının ardından İsviçre’de eğitim noktasında tüm dünya insanların dahil olacağı bir organizasyon kurulması gündeme gelmiştir. Teori olarak oluşan bu fikirde öncelikle İsviçre, Fransa ve İngiltere arasında yapılacak bir mutabakatla bu üç ülke öğrencilerinin istedikleri sınıfları diğer bir ülkede okuyabilmeleri öngörülmüştür. Fakat dünyanın o zamandaki konjonktürü bu süreci yıllarca ertelemiştir. IBO 1968 yılında Cenevre’de kurulmuş ve tam olarak 1970 yılında programını uygulamaya başlamıştır. Organizasyonun asıl

kuruluş nedeni üniversite eğitime hazırlanan gençlerin uluslararası hareketliliğini kolaylaştırmaktır. Bunun da dünyadaki üniversitelerin çoğunun tanıyacağı bir öğretim programı ve diploma ile yapılması planlanmıştır. IBO bu ilk amacına paralel olarak 1970 den bu yana misyonunu genişletmiştir; şimdi de her yaştaki öğrenciye bir IB eğitimi vermeyi amaçlamaktadır. IBO 1968’de kurulduğunda bünyesinde 20 okul bulunmaktaydı ve IB diplomasını kabul eden ilk 3 üniversite de Harvard, Sourbonne ve Oxford üniversiteleriydi. İlerleyen yıllarda dünyada pek çok üniversite de IB diplomasını tanımaya başlamıştır.

Bu programın gereklerini yerine getiren öğrenciler gerek alan içeriklerini, yani bilgiyi, gerekse geniş kapsamlı becerileri mükemmel derecede edinerek öğrenmeye güçlü bir şekilde bağlanırlar. Organizasyonun eğitim felsefesi, 1996 yılında benimsenen misyon beyanında şöyle belirtilmiştir:

“Uluslararası Bakalorya Organizasyonu; okulların, kapsamlı ve dengeli bir eğitim programıyla gençlerin bireysel yeteneklerini geliştirmeye ve onların sınıf içi deneyimlerini dış dünyaya ilişkin gerçeklerle ilişkilendirmeyi öğretmeye yönelik çabalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Yüksek akademik standartların ötesinde, özellikle vurgulanan uluslararası anlayış ve sorumluluk sahibi vatandaş olma idealleridir. Böylelikle IB öğrencilerinin eleştirel düşünebilen, ulusal ve uluslararası konularla ilgili yaşam boyu öğrenmeyi benimseyen, yasama zenginlik katan kültürlerin ve anlayışların çeşitliliğini saygıyla karşılayan, bütün insanları birbirine bağlayan paylaşılan insani niteliklerin bilincinde olan kişiler olarak yetişmesi amaçlanmaktadır”

Yukarıda da belirtildiği IBO gelişimi ilerledikçe Diploma (Lise) programının yanında uluslararası eğitimde çalışma alanını genişleterek IB Ortaokul Programı – IBMYP (İlköğretim II. Kademe) ve IB İlköğretim I. Kademe Programı – IBPYP’yi de eğitime sunmuştur. Bu eğitim programları aşağıda ayrıntılı olarak incelenecektir. Bugün dünyada yaklaşık 120 ülkede 2000’den fazla IB Dünya Okulu vardır. Bunların çoğu Kuzey Amerika’da, 500 e yakını ise

Avrupa'da bulunmaktadır. Türkiye'de 21 okul IB programında eğitim vermektedir. Programına sahip olan okullar²²:

- Aka Koleji - İstanbul
- Bilkent Univ. Prep. School - Ankara
- Deutsche Botschaft Schule - Ankara
- British International School - İstanbul
- Doğuş Koleji - İstanbul
- Eyüboğlu Koleji - İstanbul
- International Community School - İstanbul
- Koç Lisesi - İstanbul
- Kùltür Koleji - İstanbul
- Mef Lisesi - İstanbul
- TED Ankara Koleji
- TED Bursa Koleji
- Tarsus Amerikan Koleji
- Uğur Koleji - İstanbul
- Yüzyıl Işıl Koleji - İstanbul
- Yüce Koleji - Ankara
- ENKA Okulları – İstanbul
- Marmara Koleji – İstanbul
- Prof. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi – İstanbul
- TEV İnanç Türkeş Üstün Zekalılar Lisesi – Kocaeli
- AR-EL Koleji - İstanbul

Ankara, İzmir ve Antalya'da da bir çok resmi aday ve ilgilenen okul mevcuttur. Son beş yılda okulların akademik programlarında mükemmeliyete ulaşma hedeflerinin yükselmesiyle birlikte IB programlarına ilgi de artmıştır. Ancak üniversite girişi için Uluslararası Bakalorya Diplomasının YÖK tarafından tanınırlığı henüz yoktur. Bununla beraber Türk Uluslararası Bakalorya

²² Uluslararası Bakalorya Organizasyonu Resmi İnternet Sitesi www.ibo.org 13.03.2008

okullarının programı geliştirmek ve profilini yükseltmek için işbirliğinde bulunma çabaları içinde oldukları söylenebilir.

1.1. İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME PROGRAMI (Primary Years Programme,PYP)

PYP, 3-12 yaş arasındaki çocuklar için anlamlı olan, onlara çekici gelen ve mücadele etmelerine olanak sağlayan alanlar-üstü bir öğretim programı oluşturmak için, çeşitli ulusal sistemlerin en iyi araştırma ve uygulamalarından bir sentez oluşturmayı amaç hedeflemektedir. PYP, bilginin tek başına yeterli olmadığını, bunun yanında uygun kavramların, becerilerin ve tutumların da geliştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Program, öğrenilmesi gereken bilgileri sıralamak yerine, hem öğrencilerin, hem de öğretmenin etkin bir şekilde sorgulama yaptıkları bir sınıf atmosferi yaratmayı amaçlamakta ve aşağıda belirtilen öğrenme sonuçlarına ulaşan, uluslararası bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır²³:

Öğrenciler:	
Sorgular	Doğal merakları desteklenmektedir. Amaçlı, yapıcı araştırmalar yapmak için gereken becerileri kazanmaktadırlar. Öğrenmekten etkin şekilde zevk almaktadırlar ve bu öğrenme sevgisi tüm yaşamları boyunca devam edecektir.
Düşünür	Mantıklı kararlar vermek ve karmaşık problemleri çözmek için düşünme becerilerini eleştirel ve yaratıcı bir şekilde uygulamak konusunda inisiyatif kullanmaktadırlar.

²³ Hinrichs, J. A Comparison of Levels of International Understanding among Students of the International Baccalaureate Diploma and Advanced Placement Programs in the USA. Journal of Research in International Education, 2003. sf.5

İletişi Kurar	Matematik sembollerinden oluşan dil de dahil olmak üzere birden fazla dilde kendilerinden emin bir şekilde fikir ve bilgi alabilmekte ve ifade edebilmektedirler.
Risk Alır	Tanımadıkları durumlara korkusuzca yaklaşmaktadırlar ve yeni rolleri, fikirleri ve stratejileri araştırarak güvene ve bağımsızlığa sahiptirler. Cesurdurlar ve inandıkları şeyleri savunma konusunda seslerini duyurmaktan çekinmemektedirler.
Bilgilidir	Program dahilinde global ilgiye ve öneme sahip temaları araştırmaya vakit ayırmışlardır. Bunu yapmakla, önemli bir bilgi birikimi edinmişlerdir.
İlkelidir	Ahlaki mantığın ilkelerini oldukça iyi kavramışlardır. Dürüst ve doğrudurlar ve adalet ve hak duygularına sahiptirler.
Duyarlıdır	Başkalarının gereksinim ve duygularına duyarlılık göstermektedirler. Eylem ve hizmete yönelik kişisel bir adanmışlık duygusuna sahiptirler.
Açık Fikirlidir	Diğer bireylerin ve kültürlerin görüş, değer ve geleneklerine saygılıdırlar ve çeşitli bakış açılarını araştırmaya ve göz önüne almaya alışkındırlar.
Dengelidir	Fiziksel ve zihinsel dengenin ve kişisel sağlığın önemini anlamaktadırlar.
Örenmelerini Tekrar Gözden Geçirip Değerlendirir	Kendi öğrenmelerini dikkatle gözden geçirmekte ve güçlü ve zayıf yönlerini yapıcı şekilde analiz etmektedirler.

Tablo.1. PYP de Öğrencilerin Öğrenme Sonuçları

PYP'de okulun öğretim programı, okulun sorumluluğunu üstlendiği tüm akademik ve akademik olmayan öğrenci etkinliklerini kapsamaktadır çünkü bu

çalışmaların tümü öğrencinin öğrenimini etkilemektedir. Program ayrıca anlama çabası, gerekli bilginin ve becerilerin edinimi, olumlu tutumların geliştirilmesi ve olumlu davranışlar sergileme fırsatının sağlanması arasında bir denge kurmaya çalışmaktadır

İLKÖĞRETİM 2.KADEME PROGRAMLARI (Middle Years Programme, MYP)

Uluslararası Bakalorya Organizasyonu'nun İlköğretim İkinci Kademe Programı (MYP) 11 ila 16 yaş arasındaki öğrencilerin öğrenim gereksinimlerini karşılamak üzere tasarlanmış bir öğretim programıdır. MYP, Türkiye'de uygulanan ulusal öğretim programının gereklerini yerine getirilmesine olanak veren ve öğrencilerin dersler arası bağlantıları daha iyi anlamalarını ve dünya üzerindeki yerlerini ve rollerini eleştirel bir gözle incelemelerini sağlayan bir çerçeve sunmaktadır. MYP en başından beri, hem uluslararası platformdaki hem de uygulandığı okullardaki gelişiminin temelinde yatan üç kavram üzerinde yönlendirilmektedir²⁴:

- *bütüncül öğrenim*
- *kültürler-arası bilinç ve etkileşim*
- *iletişim*

Bu kavramlar MYP'nin öğretim programı çerçevesinin temelini oluşturmaktadır ve hem Türkiye'de uygulanan ulusal öğretim programını, hem de programını kabul eden okulların hedeflerine ulaşmada yardımcı olmaktadır. Bu üç kavramın özellikleri şöyle açıklanabilir:

Bütüncül öğrenim. konulara ve sorunlara küresel bir bakış açısıyla yaklaşılmasını sağlayarak dersler arasındaki bağlantıları vurgulamaktadır. Öğrenciler öğrenimlerinin anlamını daha fazla fark etmeli ve bilgileri, birbiriyle bağlantılı bir bütün olarak görmelidir.

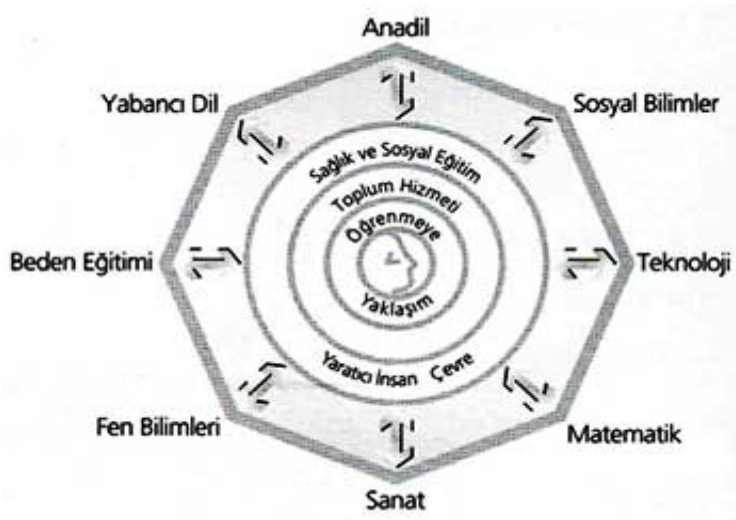
²⁴Diploma Programme Theory of Knowledge Handbook , International Baccalaureate Organisation. Genova, Switzerland,2001.sf.4

Kültürler-arası bilinç ve etkileşim öğrencilerin kendi kültürlerini ve diğer toplumsal ve ulusal kültürleri öğrenirken tutumlarını, bilgilerini ve becerilerini geliştirmelerini amaçlar. Kültürler-arası etkileşim öğrencileri olaylara ve durumlara farklı bakış açılarından yaklaştırmaya teşvik ederek hoşgörüyü ve saygıyı artırır.

İletişim'in çeşitli şekillerde ve en az iki dilde gerçekleştirilmesine MYP'de büyük önem verilmektedir. Dil bilmek ile kültürleri tanımak arasında bariz bir bağlantı vardır. Bu, hem öğrencinin ana dili, hem de öğrendiği ikinci dil için geçerlidir.

- MYP Öğretim Programı

Aşağıdaki şema MYP'nin öğretim programı modelini temsil etmektedir.



Şekil.2. Öğretim Programı Modeli²⁵

Beş etkileşim alanı, (merkezde yer alan) bireyin gelişimi ile (sekizgenin köşelerine yerleştirilmiş olan) sekiz ders alanındaki eğitim deneyimleri arasında bağlantı kurmaktadır. Bu etkileşim alanları tüm derslerde ele alınmaktadır ve her bir derste bu alanların genel ve özel yönleri geliştirilmektedir. Sekiz ders grubu genel, geleneksel bir bilgi temeli kazandırırken bu bilgiyi iletmek için

²⁵Uluslararası Bakalorya Organizasyonu Hakkında
http://www.eyuboglu.com/associations/ibo_myp.asp Erişim tarihi: 13.05.2008

kullanılan pedagojik araçlar öğrencilerin dersler arasındaki ilişkileri daha iyi görebilmelerini sağlamayı amaçlamaktadır. MYP bu model bağlamında öğrencilere şu özellikleri kazandırmayı hedeflemektedir:

- *hızla değişen gerçeklere uyum sağlayabilme yeteneği*
- *problem çözme ve uygulama becerileri; zihinsel alanda özen ve seçicilik*
- *bireysel olarak ve başkalarıyla birlikte hareket etme yeteneği ve öz-güven*
- *küresel sorunlar konusunda bilinçlenme ve sorumlu bir şekilde hareket etme isteği*
- *yaşam boyu öğrenmeyi sürdürme alışkanlığı ve kapasitesi*
- *ülke sınırlarını aşan bir etkili iletişim yeteneği*
- *başkalarına karşı saygı ve benzerlikleri ve farklılıkları anlama*

Altıgen incelendiğinde köşegenlerde bulunan bazı derslerin kısaca açıklanması gerekirse:

- İlgili okullar için “Anadil” dersi çoğunlukla, Türk Dili ve Edebiyatı dersidir.
- Yabancı dil İngilizce, Almanca, Fransızca, İtalyanca veya İspanyolca’dır.
- Sosyal Bilimler, ilköğretim ikinci kademe eğitimi boyunca sunulan Coğrafya ve Tarih derslerini içermektedir.
- Teknoloji, öğrencilerin icat etme, yaratma, inşa etme, sınamaya, değiştirme ve değerlendirme becerilerini geliştirmelerini ve

sürekli olarak kullanmalarını gerektiren bir derstir. Öğrenciler bu derste sosyal becerilerin ve uygulama, analiz, organizasyon becerilerinin yanı sıra çeşitli teknolojilerle ilgili bilgilerini de geliştirmektedirler.

Ders gruplarının amaç ve hedefleri bilgi, anlayış, beceri ve tutum da dahil olmak üzere öğrenimin tüm yönlerini ele almaktadır. MYP ders grupları, çeşitli öğretim ve öğrenim yaklaşımlarının kullanılmasına ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın öngördüğü özel koşulları yerine getirebilmesine olanak verecek kadar geniş kapsamlıdır. Programın temel taşları şöyle sıralanabilir²⁶:

Etkileşim Alanları: Etkileşim alanları MYP'nin ayırt edici, kendine has, özünü oluşturmaktadır. Bu alanlar tüm derslerde ele alınmaktadır ve öğrencilerin dersleri birbirleriyle ve dünyayla ilişkisi olmayan apayrı birer alan gibi görmeleri yerine, derslerin içerikleri ile sınıfın ötesindeki dünya arasındaki bağlantıları giderek daha fazla fark etmelerini sağlayacak şekilde MYP ile bütünleştirilmiştir.

Öğrenmeye Yaklaşım: Öğrenmeye Yaklaşım, program açısından büyük önem taşımaktadır çünkü öğrencilere eleştirel, tutarlı ve bağımsız düşünceyi ve problem çözme ve karar verme yeteneklerini kazandıran zihinsel disiplini, tutumları, stratejileri ve becerileri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Öğrenmeye Yaklaşım çalışma becerilerinin çok ötesine geçerek "öğrenmeyi öğrenme"yi, düşünme süreçlerini ve bu süreçlerin stratejik kullanımı konusunda bilinçlenmeyi kapsamaktadır. Rehberlik departmanının yanı sıra her sınıf seviyesinin ve her bölümün öğretmenleri yakın bir şekilde çalışarak bu alanın amaçlarına ulaşılmasını sağlamaktadırlar.

Toplum ve Hizmet: Toplum ve hizmet sınıfta başlamakta ve öğrencilerin, içerisinde yaşadıkları toplumlara katkıda bulunmalarını gerektirmesi açısından sınıfın sınırlarının ötesine geçmektedir. Vurgulanan nokta, toplum bilincinin ve

²⁶ Ferrara, R. J., Predicting Success in the Pre-International Baccalaureate Program. Florida Atlantic University Libraries, <http://digitalcommons.fau.edu/dissertations/AAI9705469/> Erişim tarihi:24.06.2008

duyarlılığının, sorumluluk duygusunun ve topluma etkili bir şekilde katkıda bulunmak için gereken beceri ve tutumların geliştirilmesidir.

Yaratıcı İnsan: Yaratıcı İnsan alanı öğrencilere, insanoğlunun yaratıcılığının evrimi, süreçleri ve ürünleri üzerinde yoğunlaşma olanağı vermekte; bunların toplum ve akıl üzerindeki etkilerini incelemektedir. Öğrenciler insanoğlunun, yaşam kalitesini etkileme, değiştirme, geliştirme ve yaşam kalitesinin keyfini sürme yeteneğini anlamayı ve kullanmayı öğrenmektedirler. Bu etkileşim alanı öğrencileri bilim, estetik, teknoloji ve ahlak arasındaki ilişkileri araştırmaya yönlendirmektedir. Yaratıcı İnsan (Homo faber) alanı, öğrencilerin kendilerinin birer yaratıcı insan konumuna getirildiği; problem çözmelerinin ve öğretim programı ve okul yaşamı içerisinde çeşitli bağlamlarda yaratıcılık ve beceriklilik sergilemelerinin sağlandığı öğrenci merkezli öğrenimin temelini oluşturmaktadır.

Çevre : Çevre alanı öğrencilerin, kendileri ile çevre arasındaki karşılıklı bağımlılık konusunda bilinç kazanmalarını ve böylelikle gelecek nesiller için çevreyi koruma sorumluluğunu kabul etmelerini sağlamayı amaçlamaktadır. Öğrenciler sürdürülebilir kalkınma bağlamında dengeli bir anlayış gerektiren küresel çevre sorunlarıyla karşı karşıya getirilmektedirler. Ayrıca öğrenciler evde ve okulda da çeşitli kararlar vermelerini gerektiren çevre sorunlarıyla da karşılaşmaktadırlar. Çevre alanı öğrencileri gelecek için olumlu, sorumlu önlemler alabilen bireyler konumuna getirmektedir.

Sağlık ve Sosyal Eğitim : Sağlık ve Sosyal Eğitim alanı öğrencileri fiziksel ve ruhsal açıdan sağlıklı bir yaşama hazırlamakta; onları olası tehlikeler ve gelebilecek zararlar konusunda bilinçli; bilgiye dayalı seçimler yapabilen bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu etkileşim alanı öğrencilerin hem kendi sağlık ve mutluluklarına, hem de fiziksel ve sosyal çevrelerine karşı bir sorumluluk duygusu geliştirmelerini sağlamaktadır. Sağlık ve Sosyal Eğitim alanı ayrıca öğrencileri başkalarıyla sağlıklı ilişkiler kurabilmek için kendi kendilerini incelemeye teşvik etmektedir.

Kişisel Proje : Kişisel projenin beş yıllık MYP öğreniminin doruk noktasını oluşturması hedeflenir ve bu projenin en temel unsuru Etkileşim Alanlarıdır. Dokuzuncu Sınıfın sonundan 10. Sınıfın ikinci sömestrine kadar uzanan geniş bir zaman dilimi içerisinde hazırlanan Kişisel Proje, öğrencilere tamamen kendi seçtikleri bir konu hakkında gerçek anlamda yaratıcı bir çalışma hazırlamaları için mükemmel bir olanak sunmaktadır. Öğrenciler proje hazırlamak üzere seçtikleri ders alanlarında, önceden belirlenmiş konularla sınırlandırılmamaktadırlar. Proje şu şekilleri alabilmektedir:

- özgün bir sanat eseri
- tez formatında hazırlanmış yazılı bir çalışma
- yaratıcı yazı
- özgün bir bilimsel deney
- bir buluş
- özgün bir iş veya organizasyon planı.

Her öğrenciye okul öğretmenleri arasından belirlenen bir danışman verilmektedir. Danışmanın görevi öğrenciye araştırma, planlama ve projeyi tamamlama konularında rehberlik etmek ve öğrencinin çalışmasının özgünlüğünü garanti altına almaktadır.

• *Uluslararası Bakalorya Organizasyonu MYP'nin Okullardaki İşleyişinin Denetlenmesi* :

Orta öğretim kurumlarında IBO – MYP programının işleyişi açıklandıktan sonra şimdi de programın değerlendirilmesi süreci ele alınacaktır. İki adet değerlendirme yöntemi bulunmaktadır :

Öğrenci Çalışmalarının Değerlendirilmesi: MYP'nin beşinci yılında (yani 10. Sınıfta), öğretmenlerin öğrenci çalışmalarını sekiz dersten her biri ve Kişisel Proje için UBO tarafından yayınlanan kriterlere göre değerlendirmeleri

gerekmektedir. Her bir ders alanında ve Kişisel Projede değerlendirilen öğrenci çalışmaları IBO-MYP'nin koşullarına uyup uymadıklarının kontrol edilmesi için Cardiff, Galler'deki Uluslararası Bakalorya Organizasyonu Merkezine gönderilmektedir.

MYP Otorizasyonu ve Değerlendirme : MYP'yi resmi olarak uygulamak isteyen her okul hazırlıklarla ve eğitimle geçen belli bir dönem sonrasında en az üç deneyimli MYP uygulayıcısından oluşan bir ekip tarafından, okulun MYP'yi tamamiyle uygulamaya hazır olup olmadığının belirlenmesi amacıyla ziyaret edilmektedir. Okul resmi otorizasyon (programı uygulama yetkisi) aldıktan sonra her üç ila beş yılda bir yeniden değerlendirilmektedir. Değerlendirme ziyaretleri, katılımcı okullarda programın kalitesini garanti altına almanın ve aynı zamanda okullara öz-değerlendirme çalışmalarında ve öğretim programı geliştirme prosedürlerinde yardımcı olmanın bir yoludur.

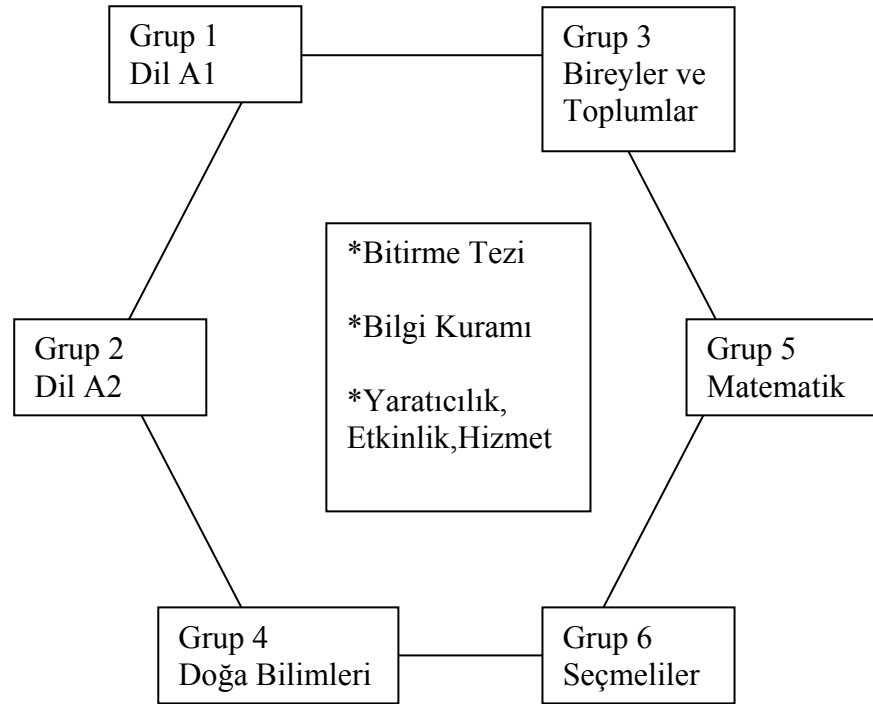
2.2. ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI (IBDP)

Uluslararası Bakalorya Diploma Programı, orta öğretimin son 2 yılında öğrenim gören öğrenciler için tasarlanmış bir programdır. Hiçbir ülkenin eğitim sistemine dayanmayan bu program, bazı eğitim sistemlerinin gerektirdiği uzmanlaşmaya dayanan eğitim ile tercih edilen genel eğitim anlayışı arasında bilinçli bir uzlaşma niteliğindedir. Uluslararası Bakalorya Örgütü'nün temel amaçlarından biri öğrencilere geniş kapsamlı bir eğitim sunmak, coğrafi ve kültürel hareketliliği kolaylaştırmak, benzer akademik programlar arasında uluslararası anlayışı geliştirmektir.²⁷ Bu programın gereklerini yerine getiren öğrenciler, öğrenmeye ve rekabetçi bir dünyada başarılı olmak için gereken disiplin ve becerilere karşı güçlü bir sorumluluk anlayışı kazanmış olurlar.

²⁷ Uluslararası Bakalorya Organizasyonu, <http://www.ibo.org>. Erişim Tarihi: 22.10.2007

- Uluslararası Bakalorya Diploma Programının İşleyişi:

Orta öğretimin son iki yılında uygulanan IBDP tüm öğretim programını kapsayan zorlayıcı bir eğitim deneyimidir. Sınavları ve diğer değerlendirilen ödevleri dışında IBDP öğrencilerinin yerine getirmek zorunda oldukları üç etkinlik daha vardır: bunlar CAS (Yaratıcılık, Hareket, Toplum Hizmeti çalışmaları ve raporlaması), Bitirme Tezi ve TOK (Bilgi Kuramı Dersi). Bitirme Tezi ve Bilgi Kuramı çalışmaları hem okul içinden, hem de IBO tarafından değerlendirilir ve modere edilir. IBDP'nin altıgen özet tablosu üçü İleri Seviye, üçü de Standart Seviyede alınan dersleri göstermektedir:



Şekil.3.IB Altıgeni²⁸

Bu altıgen Türk öğrenciler için daha farklıdır çünkü onlar hem UBDP'nin, hem de Milli Eğitim Bakanlığı'nın programının kapsamında olmayan diğer

²⁸ Manfredi, L, University students take creative approach. IB World – The Magazine of The International Baccalaureate Organisation. August 2004 sf.12

derslerin çalışmalarını yaparlar, çünkü aksi takdirde üniversite giriş sınavına giremezler. Böylece omuzlarında dünyadaki diğer UBDP öğrencilerinden daha fazla yük vardır. Bu bağlamda diploma programının tamamlanabilmesi için çeşitli dersler alınmalı ve başarıyla tamamlanmalıdır ayrıca ileride de göreceğimiz ders harici çalışmalarda diplomanın alınabilmesi için gerekli olmaktadır. Programda alınması gereken dersler şöyledir²⁹:

1. *Grup* : Dil A1 - Öğrencinin en başarılı olduğu dilde, genellikle de anadilinde olmak üzere edebiyat çalışmaları yapılır. Ülkemizde bu grupta Türk Dili ve Edebiyatı dersi işlenmektedir.

2. *Grup*: Dil A2 - İkinci bir dilde çok yetkin öğrencilerle işlenen dil ve edebiyat dersi. Örnek olarak bu grupta İngilizce A2 ve İngilizce B dersleri işlenmektedir.

3. *Grup*: Bireyler ve Toplular -İşletme ve Yönetim, Ekonomi, ITGS, Felsefe ve Psikoloji.

4. *Grup*: Doğa Bilimleri - Biyoloji, Kimya, Fizik.

5. *Grup*: Matematik - Matematik (İleri Düzey), Matematiksel Yöntemler (Standart Düzey).

6. *Grup*: Seçmeliler - Öğrenciler ilk beş gruptan herhangi bir dersi seçebilecekleri gibi, okul müfredat programına göre özel onay almış bir ders de seçebilirler. Diploma adayı, altı grubun her birinden, sunulan seçenekler dahilinde bir ders seçmek zorundadır. Türkiye'de, Anadil ve Sosyal Bilimler dersleri Türkçe, diğer dersler ise İngilizce olarak uygulanır.

Bu derslerin haricinde diploma sahibi olabilmek için şu çalışmaların da yapılmış olması gerekir:

1. *Bitirme Tezi (Extended Essay/EE)* : UB Diploma Programı'nın önemli bir parçası olan Bitirme Tezi, öğrencinin seçtiği altı dersten birine ait bir konunun; program dahilinde ilgi duyduğu bir konu üzerinde yoğunlaşarak ve

²⁹ Uluslararası Bakalorya Organizasyonu, <http://www.ibo.org>, Erişim tarihi: 22.10.2007

okuldan bir danışman öğretmen gözetiminde hazırladığı en az 4000 sözcükten oluşan bir kompozisyondur. Bu rakam, dipnotları ve kaynakçayı içermemektedir.

2. *Bilgi Kuramı (Theory of Knowledge/TOK)*: Bilgi Kuramı dersinde bilginin çeşitli biçimlerinin kökeni ve geçerliği incelenir. Öğrenci bu derste bilginin keşfi ve yaratılışına ilişkin kişisel bir bakış açısı geliştirmeyi öğrenir. Bu ders, UB Diploma Programı'na özgü bir derstir ve iki yıllık müfredat programına yayılacak şekilde en az 100 saat çalışılmalıdır.

3. *Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmet (Creativity, Action, Service –CAS)*: UB felsefesinin temelinde, "bireyin bir bütün olarak eğitimi" görüşü var olduğu için, her diploma adayı öğrenci, CAS çalışmasında yer almak ve iki yıl içinde 150 saatini bu çalışmaya ayırmak zorundadır. TOK, CAS ve EE alanlarında gerekli çalışmanın yapılmaması durumunda, öğrenci diploma almaya hak kazanamaz.

Program Türkiye'de ÖSS için tanınmasa da dünyadaki en saygın üniversiteler bu program mezunlarına özel önem vererek okullarına alırlar. Bunun nedenleri:

- Eğitimde mükemmeli arayan zorlayıcı bir programdır.
- Öğrenciler için yüksek standartlar konmuştur.
- IBDP öğrencileri yüksek motivasyonlu öğrencilerdir ve akademik olarak mükemmeli ararlar.
- IBDP öğrencileri bağımsız araştırma yapma ve eleştirel düşünme becerilerini çok iyi öğrenirler
- Program eleştirel düşünme, analiz ve yorum yeteneğini gerektirir.
- CAS Programı öğrencileri yaygın bir şekilde toplum hizmeti ve başka değerli sosyal etkinlikleri yerine getirmelerini sağlar.
- Program dünyaca saygınlığı kabul edilmiş kriter-temelli bir değerlendirme sistemi kullanır.

- *Uluslararası Bakalorya Diploma Programının Değerlendirilmesi*

Derslerdeki çalışmalar 1-7 üzerinden bir ölçekle değerlendirilir. Diplomayı alabilmek için bir öğrenci en az 24 puan almalıdır. 24 olsa bile bir İleri Seviye dersinden 3 alırsa bunu bir başka İleri Seviyedeki 5'le telafi etmelidir. Standart Seviyede bir dersten 2 alırsa da bunu bir başka Standart Seviyedeki dersten alacağı 5 ile telafi etmelidir. Öğrenci tüm derslerden 7 alırsa toplam skoru 42 olur, ve sonra Bitirme Tezi ve Bilgi Kuramı dersinden alacağı puanlar bir matriks ile değerlendirilir. Burada kendisine + 3 getirecek puanlar alabilirse en yüksek puan olan 45 e erişebilir. UB altıgeninin ortasındaki üç gereği, yani Bitirme Tezi, Bilgi Kuramı zorunlulukları ve CAS etkinliklerinden herhangi birini tamamlamamışsa tüm derslerden ne kadar yüksek not almış olursa olsun, diplomayı alamaz³⁰. Programdaki altı dersin tümünün nihai puana katkıları aynı ağırlıktadır. Böylelikle altı alanın da akademik katkısı programa tutarlı bir şekilde akseder. Ancak bu arada yukarıda değerlendirme uygulamalarında söz edildiği gibi öğrencilerin bireysel farklılıkları da göz önünde bulundurularak İleri Seviye ve Standart Seviye dersler alabilmeleri sağlanmış, ve de düşük aldıkları notları diploma puanına erişebilmek için başka daha iyi yaptıkları bir dersten yükseltebilme olanağı tanınmıştır.

Öğrenciler danışmanlığı okulda yapılan ve dışarıdan değerlendirilen Bitirme Tezi ve Bilgi Kuramı makalelerinden aldıkları nota göre ek puan kazanabilirler. İki yıla yayılmış bir süreç içinde değerlendirme yapılır, böylelikle öğrencilerin akademik becerilerini sergileyebilmek için bir çok fırsatları olur. Örneğin sözlü çalışmaları birinci yılın sonunda başlayarak ikinci yılın ortasına kadar uzanan bir süreçte değerlendirilebilir, ya da sanat günlükleri bir buçuk yıl süren bir zaman içine yayılır. Her öğrencinin performansı iyi tanımlanmış ve her ders, her ölçme aracı için ayrı tasarlanmış kazanım tanımlayıcılarına göre ölçülür. Bir diğer deyişle öğrencinin kazanımı önceden saptanmış bir performans dağılımı göstergesine göre değil, teorik olarak önceden saptanmış

³⁰ Uluslararası Bakalorya Organizasyonu, www.ibo.org, Erişim Tarihi:22.10.2007

bir skora göre ölçülür. Öğrenciler diğer UBDP öğrencilerinin arasında derecelendirilmez.

Değerlendirmede ayrıntılar

1–7 arasındaki notlar iki ana faktörden oluşmaktadır: okul/ öğretmen değerlendirmesi ve dışarıdan değerlendirme.

Okul / öğretmen değerlendirmesi: Öğrencilerin bireysel değerlendirmesi ders öğretmeni tarafından dersin doğasına bağlı olarak belirli bir çalışma veya kümülatif olarak çalışmalar toplamına göre (sınıf çalışması, portfolyo, laboratuvar raporları, denemeler, makaleler, sanat günlüğü, sözlü kasetleri vb.) yapılır. Okul / öğretmen değerlendirmesi genellikle toplam skorun % 20'sidir. Bu değerlendirme IBCA³¹'ya (UB Program ve Ölçme – Değerlendirme Birimi) belirlenmiş sayıda çalışma örneğiyle birlikte gönderilir. Bu örnekler düşükten yükseğe doğru geniş bir performans yelpazesini belgelemek durumundadır. Çalışmaların değerlendirilmesi başka okullardan gelen diğer örneklerin değerlendirmesiyle karşılaştırılarak modere edilir. Gerekirse tüm okullar tarafından ortak bir standart izlendiğini kesinleştirmek için moderatörler tarafından bazı ayarlamalar ve düzenlemeler yapılır.

UBDP öğretmen / okul değerlendirmesi IB ölçme – değerlendirme sisteminin en can alıcı prensiplerinden birini izler: kriter temellidir, veya bir başka deyişle tanımlayıcıları temel alır. Öğrenciler başkalarıyla karşılaştırılarak değil, önceden tanımlanmış kriterlere göre değerlendirilirler.

Okul dışı değerlendirme : IBDP okul dışı değerlendirme, programın ikinci yılı sonunda yapılan yazılı sınavlardan oluşur³². Sınavları hazırlayan başkanlar dünyanın her tarafından öğretmenlerin katkılarına alarak bir uluslararası sınav kurulu oluştururlar ve sınavları yazarlar. Sınavlar tüm IBDP okullarında IBO'nun standart kurallarına göre uygulanır ve habersiz sınav denetlemeleri her yıl

³¹ IBCA , International Baccalaureate Curriculum and Assessment Centre ,
http://www.ibo.org/programmes/pd/ Erişim tarihi: 25.11.2007

³² Sabancı Üniversitesi İnternet Sitesi Eğitim Bildirileri ,
http://www.erg.sabanciuniv.edu/iok2005/bildiriler/sema-ozkaya.doc Erişim tarihi: 03.05.2008

seçkisiz yöntemle okullara gidilerek yapılır. Tüm yazılı sınavlar özel eğitim almış öğretmen ve eğitimciler, akademisyenler tarafından oluşturulan bir uluslararası komite tarafından değerlendirilir. Komitenin bu değerlendirmesi dersler arasında ve dünyada tutarlılığı ve standardizasyonu sağlayabilmek için bir başka sınav kurulu tarafından tekrar örnekleme yoluyla değerlendirilir. Üçüncü ve son aşama olan notlandırma ise IBCA'da (IB Program ve Ölçme – Değerlendirme Birimi) son bir değerlendirme toplantısıyla yapılır ve bu toplantıya IBDP öğretmenleri gözlemci olarak davet edilir. Sonuçlar Kuzey yarı kürede Temmuz, Güney yarı kürede ise Kasım aylarında duyurulur. Kriter temelli değerlendirme prensibi dış değerlendirmede de aynı şekilde korunur.

Programda üçüncü bir tür değerlendirme: Programda öğrenci çalışmalarının bir başka şekilde değerlendirmesi de nihai puanda rol oynar. Burada çalışmalar okuldaki öğretmenlerin gözetim ve denetiminde yapılır, fakat sınavlarda olduğu gibi özel eğitim almış kişiler tarafından aynı sınav aşamalarında değerlendirilirler. Bu çalışmaları öğrenciler tüm programa yayılmış bir şekilde, kendilerine ve öğretmenlerine uygun zamanlarda, sınav şartları kısıtlaması olmadan gerçekleştirirler. Bunlar genellikle geniş bir süreç içinde tamamlanması gereken araştırma sonuçları, uzun ve kapsamlı yazma çalışmalarıdır (ör: Dünya Edebiyatı makaleleri, Bitirme Tezi, Bilgi Kuramı deneme yazısı vb.) Burada öğretmenin rolü öğretmen değerlendirmesinde olduğu gibi değildir. Öğretmen sadece danışmanlık yapar, yol gösterir. Bu danışmanlık da gene UBO tarafından belirlenmiş kurallar çerçevesinde yapılır.

UBDP değerlendirmesinin bazı farklı özellikleri: Programda değerlendirme araçları olarak bir dizi birbirinden farklı araç ve çalışma kullanılır. Çoktan seçmeli sorular, kısa yanıtlı sorular, uzun yazılı yanıt gerektiren sorular, makaleler, denemeler, projeler, saha çalışmaları sonuç raporları, laboratuvar raporları, araştırma ödevleri, portfolyo bu araçlara bazı örneklerdir. Ölçme araçlarının bu kadar değişkenlik göstermesinin nedenleri önemlidir. Tarihi ve pragmatik bir perspektiften bakıldığında Peterson'ın değindiği şu nokta göz önünde bulundurulmaktadır: "UBDP mezunlarının girmek istedikleri

üniversitelerin bulunduğu ülkelerde kullanılan farklı değerlendirme tekniklerini göz önünde bulundurmak gibi bir zorunluluk ve de aynı zamanda fırsatımız vardır.”³³ İkinci olarak değişken değerlendirme teknikleri ölçme–değerlendirme işleminde adaletsizlik potansiyelini azaltmaktadır. Uluslararası bir programdaki farklı ülke ve farklı kültürlerdeki öğrencilerin öğrenme ve yaşama kültürleriyle birlikte öğretmenlerin öğretme kültürlerindeki farklılığın böylece giderilmesi amaçlanmaktadır. Böylece UBDP değerlendirmesi programın doğasındaki uluslararasılık ve kültürlerarasılık kavramlarına da uymaktadır.

UBO'nun misyonunda “kültürlerarası anlayış ve saygıyla yetişerek daha iyi ve daha çok barış içinde bir dünya yaratacak gençler” ve “farklılıkları olan başka insanların da haklı ve doğru olduklarını anlayacak genç insanlar” ifadeleri vardır. Öğretim ve program felsefelerinde bunun korunması elbette ki ölçme – değerlendirme ilkelerine de aksetmiştir. Bunun bir ifadesi olarak sınavların üç dilde, İngilizce, Fransızca ve İspanyolca yapılmaları bulunur. Başka bazı örnekler ise şunlardır:

- Ana dil dersinde öğrenciler ana dillerinden başka bir dilde yazılmış üç eser inceleyerek kültürlerarası temayı da içeren iki Dünya Edebiyatı makalesi yazarlar ve bunlar değerlendirilir.
- Yabancı dil dersinin özelliği ve zorunluluğu dersin güçlü bir kültürel ve pratik ortamda okutulması ve kültürel bağlam bilincinin değerlendirilmesidir.
- Ekonomi dersi uluslararası ekonomi ve gelişme ekonomisi konularını kapsar ve öğrenciler ekonomik teoriyi çeşitli ulusal ve kültürel perspektiflerin çerçevesinde anlamalıdır.

³³ Peterson, A, *Schools Across Frontiers.*, 2nd ed. Chicago, Open Court Publishing Company, 2003.sf.32

- Müzik dersi değerlendirmesinin bir bölümü farklı kültürlerden iki müzikal türünün ilişkilerini irdeleyen bir araştırmayı kapsar.

Bilindiği gibi öğrencinin kendi öğretmeninin onu değerlendirmesi bu tür hiç bir standart programda bulunmayan bir özelliktir. Bu değerlendirmenin önemi, sınavla ölçülemeyecek ve bir sürece yayılmış çalışmaların, örneğin proje çalışmalarının süreci, saha ve laboratuvar çalışmaları, matematik araştırmaları, sanat günlüklerinin süreçlerinin ve sonuçlarının birlikte değerlendirilebilmesidir. Ayrıca bu tür değerlendirme konu seçimi esnekliği, çalışmaları yerel kültüre veya coğrafyaya uygun yapabilme, ve sınıfla dış dünya arasında sıkı bağlar kurma olanakları getirmektedir.

UBDP programında ölçme-değerlendirmenin bir başka özelliği öğretmenlere, okula ve genel olarak her yılki tüm sonuçlar hakkında verilen geri bildirim raporlarıdır. Öğretmenlere ve okula öğretmen değerlendirmesi hakkında rapor verilirken genel sonuçlar hakkında da her ders için raporlar yazılarak sınava öğrencisi giren tüm okullara gönderilir.

Sayılan bu özellikler ve UBDP ölçme-değerlendirmenin geleneksel olmayan standardize tarzı bu zorlayıcı akademik çalışmayı oldukça etkili yapmaktadır. Böylece bu program mezunu öğrencilerin niçin üniversiteler ve yüksek okullar tarafından hemen kabul edildiklerini, programın niçin üniversitelerin, uluslararası eğitimcilerin, eğitim politikası yapanların, hükümetlerin ve genel olarak dünyada eğitim ve iş sektörünün ilgisini bu kadar çektiğini, ve de eğitimde kalite ve mükemmeliyet kıstası olarak kabul edildiğini anlamak güç değildir. Program pek çok ders ve çalışma yöntemiyle öne çıkmaktadır.

- Diploma almanın koşulları:

Öğrenci, yukarıda belirtilen altı ders grubunun her birinden, sunulan seçeneklere göre bir ders almak zorundadır. Altı dersten oluşan program, öğrencinin tercihine ve okulun yol göstermesine bağlı olarak, üçü standart düzeyde, diğer üçü ise ileri düzeyde çalışılacak biçimde düzenlenir. İki yıl süren bu program içinde, her ileri düzey dersi için minimum 240 saat, her standart düzey dersi için ise minimum 150 saat gereklidir. (IB terminolojisinde bir ders saati 60 dakikadır.) Yukarıda da belirtildiği gibi bilginin ne olduğunu, nasıl oluştuğunu irdeleyen ve öğrenmeyi öğretme amacıyla olan Bilgi Kuramı dersi, 100 saatlik bir çalışma gerektirir³⁴. Yaratıcılık, Etkinlik ve Hizmet unsurlarını içeren CAS programını okul içi ve okul dışı bir program olarak iki yıl içinde 150 saatlik bir çalışma ile tamamlamak gereklidir. Öğrencinin, kendi seçimiyle belirlediği bir dersle ilgili olarak, yine kendisinin belirleyeceği bir konuda, 4000 sözcüğü aşmayan bir bitirme tezi yazması gereklidir.

102 ülke üniversiteye girişte IB diplomasını ölçüt olarak almakta ve kabul ettiği öğrenciye başarısına göre kredi (ders muafiyeti) vermektedir. Türkiye’de ise, üniversiteye girişte, ÖSS uygulamasının dışında herhangi bir ölçüt söz konusu değildir. Ayrıca Yunanistan ve Rusya’da da IB diploması üniversiteye giriş için kabul edilmemektedir. IB Programı’nı tamamlayan öğrenci, iki yılın sonunda sınavlara girer. Bu sınavlar IBO tarafından hazırlanır ve değerlendirilir. IB sınavları, öğrencilerin, seçmiş olduğu altı alanda bilgiyi uygulama, analiz etme ve sentezleme becerilerini ölçer. Programı başarıyla bitirmiş olan öğrenci, seçtiği yükseköğrenim alanında gerekli altyapıyı edindiği için dünyanın önde gelen üniversitelerinden süresi bir yıla varan kredi (ders muafiyeti) elde edebilmektedir. İngiliz ve Kanada üniversitelerinde yerel üniversite giriş koşullarını yerine getirmek için ilave bir yıl daha okumak göze alınmazsa, bu durumda IB diploması üniversiteye kabul için istenmektedir. Her iki ülkenin üniversitelerinde de, bu kabul, belli koşullara bağlanmıştır. A.B.D.’de ise,

³⁴ Diploma Programme Theory of Knowledge Handbook, International Baccalaureate Organisation. Genova, Switzerland,2001, sf.12

tanınmış birçok üniversite ve kolej IB diplomasını kabul etmiştir ve öğrenciler, özellikle dersleri yüksek düzeyde alarak minimum puan tutturmuşlarsa, doğrudan ikinci yıla kabul edilebilmektedirler. IB diploması, Türk üniversite giriş sisteminde lise diplomasının dengi sayılmamakla birlikte, okulların bu programı belli alanlar için üniversitelere ek bir program olarak sunma izni vardır. Bir başka deyişle, yükseköğrenimini bir Türk üniversitesinde devam ettirmek isteyen öğrenciler, ÖSS'ye girmek ve bu sınavdan alacakları puana göre bir yüksek öğretim kurumuna yerleştirilmek durumundadır.

Diploma alamayan adayların hakları

IB diploması alabilmek için tüm gereksinimleri yerine getiremeyerek sadece başarılı oldukları derslerden IBDP Sertifikası alan öğrenciler, iki kez daha sınav tekrarı hakkına sahiptirler. Bilgi kuramı makalesi, uygulamalı çalışmalar, bitirme tezi türünden çalışmaları eksik olan öğrenciler de bu türden çalışmalarını tamamladıktan sonra IB Organizasyonu tarafından belirlenmiş uzmanların değerlendirmesi sonucu başarılı oldukları takdirde diploma alabilirler.

1.4. ADAY OKULLARA UBO TARAFINDAN YETKİLENDİRİM (Otorizasyon) VERİLMESİ SÜRECİ

Bir okul IBO tarafından yetkilendirilmiş olarak yukarıda bahsedilen IBDP, MYP veya PYP programlarını bünyesinde oluşturabilir. IBO tarafından yetkilendirilmek için ise aday okulun ilk olarak IB programının düzenlemelerini, prosedürlerini, organizasyonun misyon ve vizyonunu tamamen içine sindirmiş ve kabul etmiş olması gerekmektedir. Bununla beraber istekli okulun başvurusunu kabul etmede ya da kabul edilen başvurular sonucunda yetkilendirim işlemini onay ya da red aşamasında tamamen tek yetkili yine Uluslararası Bakalorya Organizasyonu'dur. Söz konusu başvurular için rehber kitaplar IBO'nun bölgesel ofislerinde ücretli olarak hizmete sunulmuştur. Bununla beraber IBO Başvuru sürecinin işleyişini kısaca da olsa internet

sitesinde açıklamaktadır. Başvuru prosedürü Diploma programı için iki aşamadan ve MYP ve PYP için üç aşamadan oluşmaktadır³⁵.

1.Aşama: Bu aşamada IB programının müfredatı ve felsefesinin derin analizi yapılarak, okulun bunu içsel olarak uyabilmesine çalışılır bu hedef iç kaynakların (öğretmenler,öğrenciler...) eğitilmesi ve aydınlatılmasıyla sağlanmalıdır. Bu aşama sonunda okul bu program için aday olarak seçilebilmeyi hedefler. Okulun doldurup IBO Bölge Ofisine göndermesi gereken üç adet başvuru formu bulunmaktadır.

2.Aşama (Sadece MYP ve PYP için gerekli): İlk aşamada gönderilen başvuru formları eğer kabul edilirse ikinci aşamaya aşamaya geçilebilir. Başvuruları kabul edilmiş bir okul artık "IB Aday Okulu" statüsü kazanır ve IBO tarafından sağlanan ya da onaylanan bir program koordinatörü ve eğitimci belirlenerek, seçilen IB programı çerçevesinde aday okul tüm işlem süreçlerini ve mali kaynaklarını bir noktada organize etmeye çalışır.

3.Aşama (Son aşama-Okul ziyareti): Otorizasyon başvurusunun kendilerine gelmesiyle, uygun olan IBO bölgesel ofisi kurum ziyaretini gerçekleştirir. Bu ziyaretin amacı ziyaret edilen okulun IBO gereksinimleri çerçevesinde ilgili programı gerçekleştirebilme kapasitesi hakkında bir rapor yayınlamaktır. Hazırlanan rapor doğrultusunda varsa eksikler giderilip ve tekrar bir rapor hazırlanır.

Karar Süreci: İlgili bölgesel IBO ofisi, aday okulun başvurusunu ve ziyaret delegasyonunun raporunu IBO'nun genel direktörüne iletir. IB programı eğitimi verebilme otorizasyonu başvurusunu kabul ya da reddedebilir ya da ileri bir tarihe erteleyebilir.

³⁵ Uluslararası Bakalorya Organizasyonu, <http://www.ibo.org/diploma/become/> Erişim tarihi:11.05.2008

2.3. AVRUPA ULUSLAR ARASI OKULLAR BİRLİĞİ (EUROPEAN COUNCIL OF INTERNATIONAL SCHOOLS - ECIS)

Avrupa Uluslararası Okullar Birliği 1965 yılında kurulmuş olan, kar amacı gütmeyen ve üyelik bazında faaliyet gösteren, uluslararası okullarla ilgili kurulmuş en büyük birliktir. Dünyanın birçok farklı bölgesinden ilköğretim ve lise düzeyinde 436'dan fazla okul ECIS'e üyedir.

“Avrupa Uluslararası Okullar Birliği” (ECIS) 1 Temmuz 2003 tarihinden itibaren faaliyetlerini Uluslararası Okullar Birliği (CIS) adı altında sürdürmeye başlamıştır. Akredite okulların bu değişiklik nedeniyle güçlük yaşamamaları için yumuşak bir geçiş öngörülmüş, okullara adaptasyon için zaman tanınmıştır. Bu kuruluşun sunduğu hizmetler şöyle özetlenebilir:

- Okullara, öğretim kadrolarını oluşturmada yardımcı olmak,
- Öğretmenler için hizmet-içi eğitim etkinlikleri düzenlemek,
- Hazırladığı yayınlar ve kaynaklarla bilgilendirme işlevini yerine getirmek,
- Okulları akredite etmek (ECIS bu işlevini 1972'den beri sürdürmektedir).

Türkiye'de de ECIS'e üye olmuş okullar bulunmaktadır. Bu okullar aşağıda sıralanmıştır:

- Aka Koleji - İstanbul
- American Collegiate Institute/SEV Elementary School - İstanbul
- Avrupa Koleji - İstanbul
- Bilkent University Preparatory School - Ankara
- British Embassy Study Group
- Doğu Okulları - İstanbul

- Emine Örnek Okulları - Bursa
- Enka Okulları - İstanbul
- Eyüboğlu Okulları - İstanbul
- Hisar Eğitim Vakfı Okulları - İstanbul
- Irmak Okulları - İstanbul
- Istanbul International Community School
- Özel Antalya Lisesi
- Özel Bilkent Lisesi - Ankara
- Büyük Kolej - Ankara
- Özel Marmara Koleji - İstanbul
- Robert Kolej - İstanbul
- Tarsus American School - Adana
- TED Ankara Koleji - İstanbul
- Koç Okulları - İstanbul
- Yüzyil Işıl Lisesi - İstanbul

ECIS'in sunduğu akreditasyon hizmeti bağlamında denklik, dünyanın çeşitli yerlerinde bulunan okulların belirli bir kalitede eğitim verdiğinin ECIS gibi yetkili ve saygın bir kuruluş tarafından onaylanmasını içerir³⁶.

ECIS Akreditasyonun amacları:

- Okulun, eğitim – öğretimin tüm aşamalarında mükemmellik arayışı içinde olmasını sağlamak;

³⁶ Herman, Jerry J., Herman, Janice L., Education Quality Management, Techcomic Pub. Co.,Lancaster,1994 sf.24

- Okulun açık bir şekilde belirlenmiş hedefler-standartlar doğrultusunda yüksek kaliteli bir eğitim – öğretim programı sunmasını garanti altına almak;
- Tüm okul toplumunun, güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olmasını ve sürekli gelişim içinde bunları mükemmelleştirmesini sağlamak; ve
- Okulun, kendisini dünyadaki benzer okullarla karşılaştırmasına ve global ortamda kendini sınamasına olanak vermektir.

ECIS Akreditasyonun kuruma ve kurumun öğrencilerine sağladığı yararlar :

- Bir okulun Akreditasyon almış olması, yurt içindeki ve yurt dışındaki kişilere, eğitim kurumlarına ve üniversitelere o okulla ilgili son derece olumlu bir mesaj verir;
- Akreditasyon süreci uyarınca titizlikle hazırlanan öz-değerlendirme raporu okulun gelişimine çok önemli bir katkı sağlar;
- Akreditasyon süreci okulun çeşitli bölümleri arasındaki uyumu ve iletişimi kuvvetlendirir;
- Okul dışındaki bir merci tarafından yapılan bu nesnel değerlendirme birçok yararlı ve yapıcı öneri doğurur;
- Akreditasyon süreci okulun, dünyadaki diğer okullarla iletişim kurmasına fırsat sağlar;
- Akreditasyon sürecinin bir parçası olan öz-değerlendirme çalışması ve yapılan inceleme ziyaretleri sonrasında ECIS'in okula sunduğu raporlar sonucunda okul ileriye dönük planlar hazırlayabilir;
- Okulun tüm yönleri, yüksek standartlara uyarlanmış olur;
- Okulun tüm yönleriyle ilgili bilgiler bilgisayar ortamında kayıt altında tutulur;
- Okul toplumunun üyeleri eksik ve zayıf noktalarının farkına varır ve bunları düzeltme konusunda sürekli bir çaba içerisine girer;
- Kurumdaki herkes kendini ve kurumu sorgular ve değerlendirir.

2.1. Denklik Süreci

İlk olarak okul akreditasyon sürecine başlama isteğini ECIS'e bildirerek başvuruda bulunur; aynı zamanda ön bilgi raporunu hazırlayarak ECIS'e sunar. Bu aşamadan sonra, ön bilgi raporunun kabul edilmesi durumunda ECIS okula "Ön inceleme ziyareti" yapmak üzere bir görevli gönderir. İnceleme ziyaretini yapan kişi gözlemlerine ve okul toplumunun üyeleriyle yaptığı görüşmelere dayanarak bir Ön-rapor hazırlar ve Akreditasyon Üst Kurulu'na sunar. Bu aşamada Akreditasyon Üst Kurulu:

- Ön-raporun olumlu olması durumunda okulun akreditasyon çalışmalarına öz-değerlendirmeye başlamasına onay verebilir;
- Öz Değerlendirme Süreci için gerekli alt yapı yeterli değildir - en az bir yıl ek süre içinde hazırlanma sürecinizi tamamlayınız diyebilir; veya
- Başvuruyu reddedebilir.

Takiben, öz değerlendirme sürecine başlama onayının alınması durumunda aşağıdaki aşamaları içeren bir dizi çalışma başlatılır:

- Yürütme Kurulunun kurulması (8 kişi)
- Alt komitelerin (50 komite x 5 / 6 kişi = ort. 300 kişi) kurulması
- Her komitenin Standartları (417 standart) ve Uygulama Değerlendirme Kriterlerini (1416 kriter) özümsemesi
- Okulun standartlara ve kriterlere göre ne durumda olduğuyla ilgili verilerin toplanması
- Komitenin Standart ve Kriterlerle ilgili ilk öz-değerlendirmesi
- Her Standart ve kriterlerin altında yer alan konuların iyileştirilmesi
- Standart ve kriterlerin tekrar değerlendirilmesi

- “Çok iyi” ve “Standartın / kriterin altında” olarak yorumlanan alanlar için açıklamaların yazılması
- Zayıf noktaların - Güçlü noktaların - Gelişme için plan ve önerilerin yazılması
- Tüm komitelerin raporlarının bir araya getirilmesi
- Ana raporun yazılması

Öz-değerlendirme çalışmasına okul toplumunun tüm üyeleri katılır (öğretmenler, idareciler, öğrenciler, veliler, yönetim kurulu üyeleri, destek birimlerde çalışan personel). Bu çalışmada, okul, ECIS’in belirlemiş olduğu 16 alanda kendisinin ne derecede başarılı olduğunu, gelişme fırsatlarının neler olabileceği değerlendirir; ECIS’in standartlarına göre durumunu ve gelişmek için neler yapması gerektiğini belirler.

Sözü edilen 16 alan şunları içerir³⁷:

- a. Felsefe ve Hedefler
- b. Organizasyon ve İdare
- c. Öğretim Kadrosu
- d. İlköğretim Ana – Hazırlık Sınıfları Öğretim Programı
- e. İlköğretim 1. – 5. Sınıflar Öğretim Programı
- f. İlköğretim 6. – 8. Sınıflar Öğretim Programı
- g. Lise Öğretim Programı
- h. Özel Eğitim
- i. Rehberlik Hizmetleri
- j. Sağlık Hizmetleri ve Güvenlik
- k. Öğrenci Hizmetleri
- l. Öğrenci Yaşamı
- m. Kütüphane / Medya Merkezi
- n. Okulun Fiziki Olanakları
- o. Finans ve Finans Yönetimi
- p. Öğrencilerin Ölçme – Değerlendirmesi

³⁷ Uluslararası Okullar Birliği Resmi İnternet Sitesi ,www.ecis.org ,Erişim tarihi: 10.06.2008

Öz Değerlendirme sürecinin ana amacı, ECIS standartlarına ve kriterlere uyulamadığı saptanan alanlarda iyileştirme çalışması yapmaktır. Kaliteye ulaşmak tam olarak akreditasyonun bu aşamasında ortaya çıkar. Okulun Öz-değerlendirme raporunun kabul edilmesi durumunda dünyanın çeşitli yerlerindeki okullarda görev yapan seçkin eğitimcilerden oluşan bir ekip okula bir inceleme ziyareti gerçekleştirir. Ziyaret sırasında ekip üyeleri okulun tüm kadrosuyla görüşmeler yapar, tüm kampüste ders içi ve ders dışı gözlemlerde bulunur, Öz-değerlendirme raporuna konu olan kayıtları inceler. Tüm bu incelemelerin sonunda okulla ilgili bir rapor hazırlar.

Ziyaret Ekibinin Raporu ECIS Akreditasyon Üst Kurulunda görüşülür. Raporun Üst Kurulda görüşülmesi sonucunda okulla ilgili şu kararlar alınabilir:

- Akreditasyon verilmemesi
- Akreditasyonun bazı nedenlerden dolayı geciktirilmesi
- Özel koşullarla akreditasyon verilmesi
- Kurumun akredite edilmesi

Burada alınan karara göre okul akredite edilir, süreçten çıkarılır veya kendisini geliştirmesi için süre tanınır. Akreditasyon, devamlı bir süreçtir. Bir okulun akredite edilmesi, bu süreç içerisindeki çalışmalarının sona erdiği anlamını taşımaz. Akreditasyon alan okul bir yıl sonra, ziyaret raporunda belirtilen tavsiyeleri ne derecede yerine getirmiş olduğu konusunda bir rapor hazırlamak ve ECIS'e sunmak zorundadır. Akreditasyonu almasından beş yıl sonra ise tüm standartlarla ilgili bir rapor daha sunar ve küçük bir ekip ziyaretini (2 – 5 kişi) konuk eder. Onuncu yılda ise tüm sürecin yeniden ve baştan sona tekrarlanması için çalışmalara başlanır. Kalitenin kalıcılığını sağlayan, akreditasyon sürecinin devamlılığıdır.

Akredite olmuş bir okulun özellikleri şöyle sıralanabilir³⁸ :

- Akredite olmuş bir okul misyonuna bağlıdır. Sunduğu eğitim-öğretimi, tanınmış bir akreditasyon mercisinin onayını almak için üstün bir çaba harcayacak kadar önemseyen bir kurumdur.
- Akredite olmuş bir okul kendisini tanır. Öğrencilerine, ailelere ve topluma verdiği hizmetleri akreditasyon süreci içerisinde ayrıntısıyla ve derinlemesine düşünüp değerlendirmiştir.
- Akredite olmuş bir okul öğrenci merkezlidir. Eğitim felsefesi bireyi her yönden geliştirmeyi kapsar.
- Akredite olmuş bir okul vaatlerini yerine getirir.
- Akredite olmuş bir okul nesnel bir değerlendirmeyi kabul eder. Kapılarını düzenli olarak okul dışından gelecek deneyimli denetçilere açmaya hazırdır.
- Akredite olmuş bir okul öğretim programıyla ve diğer alanlarla ilgili başarımını sürekli olarak geliştirmeyi amaçlar.
- Akredite olmuş bir okul geleceğini planlar. Değerlendirme sürecinin bir parçası olarak, akredite olmuş okullar sürekli olarak gelecekteki gelişmelerini tasarlarlar.

³⁸ Uluslararası Okullar Birliği, www.ecis.org Erişim Tarihi: 23.05.2008

BÖLÜM 3 : ULUSLARARASI BAKALORYA ORGANİZASYONU UYGULAMA ÖRNEĞİ

Bu bölümde Ankara'da eğitim hizmeti vermekte olan iki okulun farklı noktalarda iki ayrı incelemesi yapılacaktır. Birinci örnekte söz konusu okulun IBO yetkilendirim süreci incelenecektir. İkinci örnekte ise yine Ankara'da fakat başka bir IB Okulundaki IB öğrencilerinin yıllar bazında başarısının uluslararası düzeyde ve IB öğrencisi olmayan diğer öğrencilerle karşılaştırması yapılacak ve yine bu öğrencilerin Türkiye'deki üniversite seçme sınavlarındaki başarıları değerlendirilecektir. Özetle uygulama bölümünde IBO'nun iki farklı boyutu olan yetkilendirim boyutu ve eğitim-öğretim karşılaştırmalı başarı boyutu ayrı ayrı ele alınacaktır.

3.1. Uluslararası Bakalorya Yetkilendirim Süreci

İlk örnekte gerekli bilgilerin sağlanması için Ankara'da eğitim hizmeti veren bir özel okulun IB koordinatörüyle mülakat usulu görüşülmek kaydıyla elde edilen bilgiler aşağıda paylaşılacaktır. Konunun; özel sektörde yaygın olması ve çok yüksek maliyetlere sebep olan bir süreci barındırması nedeniyle, tüm ayrıntılarıyla ele alınması imkansızdır.

Bilindiği gibi Uluslararası Bakalorya Organizasyonu'na dahil olmak tamamen okulun kendi isteğiyle gelişen bir süreçtir. Bu sürecin aşamaları ilgili örnekte şu şekilde gelişmiştir:

1.AŞAMA

IBO'nun Türkiye'ye ilk gelişi, biri Ankara'da diğeri de İstanbul'da bulunan iki özel okulun 2000 yılında yetkilendirim almaya hak kazanmasıyla olmuştur. Görüldüğü gibi IBO 1968'ten itibaren çalışmalarına başlayıp hızla dünyaya yayılmasına rağmen Türkiye'ye gelişi 2000 yılını bulmuştur. Buradan çıkan IBO ülkemizde görece yeni bir kavramdır. Bu bağlamda örnekteki okul idarecileri , 2003 yılında katıldıkları uluslararası bir toplantıda IBO'dan yetkilendirim olan ve olmayan okullar arasında bir değer farkı olduğunu gördüklerinde bu konuda bir karar alınması gerektiği noktasında hemfikir olmuşlardır. 2004 yılının başında sürecin başlamasına karar verilmiş ve bunun için IBO Merkezine okulun adı, adresi, öğrenci-öğretmen sayı ve bilgileri gibi okulun kendini tamamen tanıtmalarını sağlayan ve IBO'nun müfredatını uygulamak niyetinin belirtildiği bir Niyet Mektubu (Letter of Intend) gönderilmiştir. Sürecin başlangıç noktası budur. Bununla beraber Başlangıç Ücreti (Initial Fee) denen yaklaşık 3000 Pound'luk bir ücret organizasyonun hesabına yatırılmıştır. Bu aşamada unutulmaması gereken bir nokta da IBO okulu olmak isteyen bir okulun eğitim dilinin İngilizce, İspanyolca, Fransızca ve 2008 tarihi itibarıyla de Çince dillerinden biri olması gerekmektedir. Eğer okulun eğitim dili farklı ise yukarıda sayılan dillerden birine geçilmesi gerekmektedir.

2.AŞAMA

Gönderilen niyet mektubuna UBO, okula bir planlama yapılması doğrultusunda cevap vermiştir. Planlamanın ne olduğuna geçmeden sürecin, ilk aşamasından son aşamasına kadar işleyişinin tamamen karşılıklı bilgi alışverişi ve IBO'nun sürekli denetimi olduğunun bilinmesinde yarar vardır. Hatta bu süreç Avrupa Birliği ile aday ülkeler arasındaki müzakere sürecine de benzetilebilir. Planlama, istekli okulun müfredattaki tüm derslerinin hocaları tarafından ayrı ayrı her dersin 3 yıllık adaptasyon planının oluşturulmasıdır. Her

dersin planının ayrı ayrı 1,5 yada 2 klasör tuttuğu göz önünde bulundurulursa, sürecin beklide en zorlayıcı aşamasının planlama aşaması olduğu görülebilir. Her dersin müfredatının adaptasyonu okullar için çok zorlayıcı ve zaman alıcı olmakta ve bazen planlama aşaması 4 yada 5 yılı bulabilmektedir. Bununla beraber dünyada sadece İngiltere'deki bir üniversitede ortaöğretimde kalite denkliği bölümünün bulunduğu ve buradaki akademisyenlerin çok yüksek ücretlerle dünyadaki IBO aday okullarına danışmanlık yaptığı tecrübe edilmiştir. Ayrıca ders müfredatının adaptasyon ve planlama sürecine IBO belirli bir maksimum süre vermektedir. Bir yıl içinde belli bir tarihe kadar planlar IBO merkezine gönderilmez ise süreç otomatikman bir sene daha uzamaktadır.

3.AŞAMA

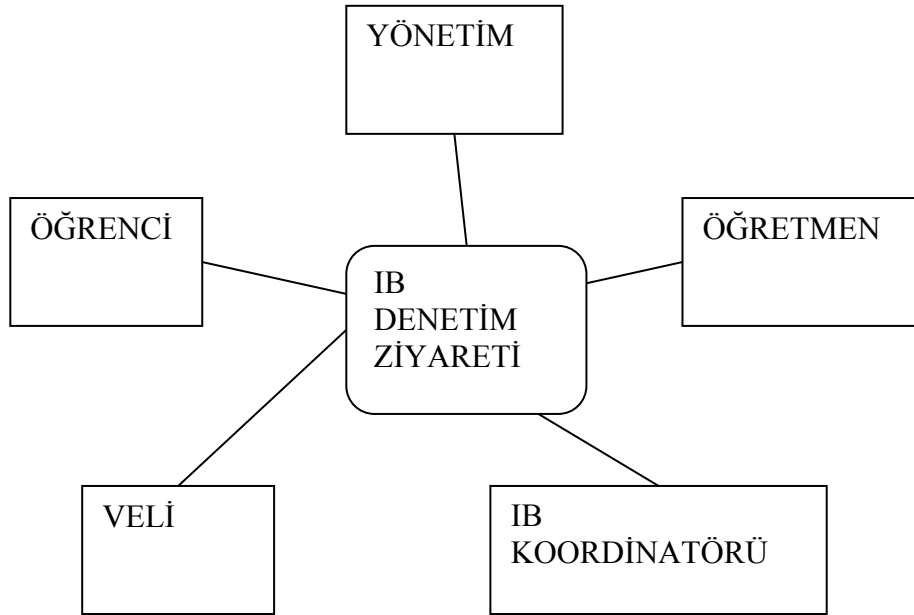
Planların IBO merkezine gönderilmesiyle yine bu planlar IBO tarafından detaylı bir şekilde incelenip çeşitli geribildirimler ile okul ile iletişim kurulmuştur. Tüm bu geri bildirimler ile söz konusu eksiklikler giderilmiştir. Bu noktada okul IBO'ya bir mektup yazarak denetime hazır olduğunu belirtmiştir. Denetim talebi ilgili yılın Mart ayının 15'ine kadar yapılmalıdır ki, okul takip eden sonbahar döneminde denetlenebilsin. Eğer okul Mart ayının 15'ine kadar denetim talebinde bulunursa IBO takip eden Mayıs ayında denetime gelinip gelinemeyeceğini okula bildirmektedir fakat okul Mart ayının 15'ine kadar denetim talebinde bulunmaz ise ileri bir tarihte bulunursa süreç yine 1 yıl otomatik olarak atlamaktadır.

4.AŞAMA

IBO Merkez'de okul tarafından gönderilen başvuruyu ve planları tamamen incelemiş ve oldukça iyi hazırlanmış 2 ya da 3 kişi (örneğinizde 2 kişi gelmiştir) denetime geleceklerini okula bildirir ve denetim süreci böylece başlar. Denetim, bir kişi Genel Merkez'den diğeri ya da diğeri herhangi bir ülkeden IB çalışanından oluşan bir ekip tarafından gerçekleştirilir. Denetim elemanları geldiklerinde ilk olarak ilgili derslerin öğretmenlerini teker teker çok ayrıntılı bir şekilde denetlemiştir. IBO'ya gönderilen ders planında belirtilen konular, burada böyle yazıyor fakat bu nasıl uygulanacaktır gibi uygulamaya yönelik, işi sadece

kağıt üzerinde bitirmekten tatmin olmayan bir anlayışla denetlenmiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerin ardından okul yönetiminden okuldaki tüm öğrencilerin konferans salonuna toplanması istenmiştir. Bunun ardından öğretmen ve yöneticilerden salonu terk etmesi istenmiş, içeride sadece öğrenciler kalmıştır. Denetim ekibi öğrencilere IBO hakkında ne bildiklerini, okullarında böyle bir uygulamayı isteyip istemedikleri , böyle bir uygulamanın gerçekten yararlı olup olmayacağı hakkında iğneleyici ve öğrencilerin bu konuya ne kadar ilgili ve istekli olduklarını anlama amaçlı sorular sormuşlardır. Öğretmenlerde sonra öğrenci denetimi de bu şekilde tamamlanmıştır. Bir sonraki aşamada okul yöneticileri ile bir toplantı düzenlenmiştir ve yine gerek mali gerek idari konularda iğneleyici ve zorlayıcı sorularla yöneticilerin bu konuda ki kararlılıkları sınanmıştır. Denetimin yönetici ayağından sonra okulun IB koordinatörüyle görüşmeler yapılmış, sürecin gelişimi ve şimdiki durumu değerlendirilmiştir. Son olarak denetim elemanları IB koordinatöründen IB programına dahil olacak öğrencilerin velilerinin çağırılmasını istemiş ve onlarla da bir görüşme yapılacağını bildirmişlerdir. Bunun üzerine veliler okula çağırılmış ve denetim elemanlarıyla görüştürülmüşlerdir. Görüşmede daha öncede olduğu gibi bunun çok zorlayıcı ve yorucu bir program olduğu belirtilmiş maddi ve manevi yönden çok yorucu bir program olduğu belirtilerek velilerin ileride yüzyüze kalacakları bir zorluk karşısında nasıl bir tepki verecekleri

sınanmıştır.



Şekil.4. IB Denetim Ziyareti

Özetlemek gerekirse tabloda da görüldüğü IB denetimi beş sac ayağından oluşmaktadır. Bunlara ek olarak gelen denetim ekibi okulun kütüphanesini de denetlemiş ve kitap sayısının yanında kitapların hiç ödünç alınıp alınmadığı eğer alındıysa kaç kere alındığını da incelemişlerdir. Denetim 2-3 iş günü sabah sekizden akşam sekize kesintisiz devam etmiştir. Planlı denetimden hariç olarak İB denetçileri haber vermeden herhangi bir tarihte de okula ziyarette bulunabilirler.

6.AŞAMA:

Denetim ekibi Genel Merkez'e döndükten sonra denetimin sonucu kararlaştırılıp okula bildirilmiş ve okul 2004 yılında başladığı yetkilendirim sürecini 2006 yılında tamamlamıştır. Bununla beraber her yıl başka bir ülkede bir IB okulunun ev sahipliğinde IB toplantıları yapılmakta ve bunlara her IB okulundan IB koordinatörü ve bir öğretmenin katılması gerekmektedir.

Okulun yetkilendirim alması sürecin bittiği anlamına gelmemektedir. IBO her okuldan belirli aralıklarla dönemsel değerlendirme (Self Evaluation Form) bilgilerini istemektedir. Böylece okul sürekli kendini denetlemektedir.

Bununla beraber IBO her 4 yılda bir müfredatını yenilemektedir bu da her 4 yılda bir ders adaptasyon planlarının yeniden düzenlenmesi ve sürecin yeniden başlaması demektir. Sürece genel olarak bakıldığında IBO'nun uluslararası bir "eğitim bakanlığı" gibi çalıştığı, kendine bağlı okullardan müfredatını uygulamalarını istediği görülebilir. Bilginin, öğretmenlerin ve öğrencilerin uluslararası boyutta dolaşımı , kültürlerin birbirlerini anlayabilmesi ve önyargıların yok edilmesi açısından dünya insanlarına sunulan eşsiz bir imkandır. Ayrıca IB Okulu kendi başarısını tüm dünya ile kıyaslayabilmekte, uluslararası arenada ne durumda olduğunu görebilmektedir. Bu bağlamda çalışmanın uygulama bölümünün ikinci örneğine geçilmesinde yarar vardır.

3.2. Uluslararası Bakalorya Karşılaştırmalı Başarı Uygulaması

Bu bölümün ikinci örneğinde de Ankara'daki bir başka özel okul örneği ele alınacak ve 2002 yılından 2008 yılına kadar IB Diploma programına katılan öğrencilerin sayısından girdikleri üniversitelere kadar tüm bilgileri incelenecektir. Bu uygulama bölümü aslında IB Diploma programının öğrenci için bir başarı yolu mu açtığı yoksa yüklediği ek yükümlüklerle öğrencileri yavaşlatıp başarısızlığa mı götürdüğü konusuna açıklık getirecektir. İncelenecek yıllar 2002-2008 arası toplam 7 yıldır.

İlk olarak söz konusu okul öğrencilerinin 7 yıllık süreçte IB derslerinde aldıkları puanlar ve bunların IB Dünya ortalaması ile karşılaştırılması ele alınacaktır.

Ders	Öğrenci Sayısı	Ortalama Not (Okul İçi)	Ortalama Not (Dünyada)
1.Ders Grubu			
Türkçe A1 HL	5	5,40	5,29
Türkçe A1 SL	37	5,64	5,31
2.Ders Grubu			

İngilizce A2 HL	47	4,40	5,33
İngilizce A2 SL	6	4,83	5,25
İngilizce B SL	1	7,00	5,72
Fransızca AB SL	3	5,67	4,92
Almanca AB SL	5	5,40	5,34
3.Ders Grubu			
ITGS SL	5	4,20	4,18
4.Ders Grubu			
Biyoloji HL	5	5,20	4,36
Biyoloji SL	36	5,64	4,50
Kimya HL	36	5,03	4,64
Fizik HL	36	5,56	4,94
5.Ders Grubu			
Metod Matematik SL	37	5,31	4,81
Matematik HL	8	5,63	4,80

Tablo.2 2002 Ders Notları Dağılımı

Ders	Öğrenci Sayısı	Ortalama Not (Okul İçi)	Ortalama Not (Dünyada)
1.Ders Grubu			
Türkçe A1 HL	13	6,31	5,29
Türkçe A1 SL	45	6,53	5,31
2.Ders Grubu			
İngilizce A2 HL	35	5,63	5,33
İngilizce A2 SL	3	5,00	5,25
İngilizce B SL	8	5,50	
İngilizce B HL	12	5,92	5,72
Fransızca AB	4	5,75	4,92

SL			
Almanca AB SL	9	5,11	5,34
3.Ders Grubu			
ITGS SL	5	4,20	4,18
4.Ders Grubu			
Biyoloji HL	25	4,64	4,36
Biyoloji SL	33	5,42	4,50
Kimya HL	47	4,81	4,64
Fizik HL	45	4,98	4,94
5.Ders Grubu			
Metod	55	5,80	4,81
Matematik SL			
Matematik HL	3	5,33	4,80

Tablo.3 2003 Ders Notları Dağılımı

Ders	Öğrenci Sayısı	Ortalama Not (Okul İçi)	Ortalama Not (Dünyada)
1.Ders Grubu			
Türkçe A1 HL	7	5,86	5,34
Türkçe A1 SL	25	6,20	5,45
2.Ders Grubu			
İngilizce A2 HL	47	5,20	5,30
İngilizce B SL	1	5,52	5,75
Fransızca AB SL	7	6,29	5,05
4.Ders Grubu			
Biyoloji HL	5	4,46	4,37
Biyoloji SL	19	5,67	4,44
Kimya HL	25	5,33	4,75
Fizik HL	19	5,56	4,66
5.Ders Grubu			

Metod	32	6,13	4,81
Matematik SL			

Tablo.4 2004 Ders Notları Dağılımı

Ders	Öğrenci Sayısı	Ortalama Not (Okul İçi)	Ortalama Not (Dünyada)
1.Ders Grubu			
Türkçe A1 HL	7	5,71	5,62
Türkçe A1 SL	37	5,92	5,68
2.Ders Grubu			
İngilizce A2 HL	13	5,00	5,33
İngilizce A2 SL	20	5,50	5,56
İngilizce B SL	11	5,91	5,90
Fransızca AB SL	3	6,33	5,08
Almanca AB SL	4	6,25	5,45
3.Ders Grubu			
ITGS SL	5	4,30	4,18
4.Ders Grubu			
Biyoloji HL	13	3,31	4,20
Biyoloji SL	31	4,23	4,27
Kimya HL	37	3,81	4,71
Fizik HL	37	4,47	4,55
5.Ders Grubu			
Metod	39	5,08	4,86
Matematik SL			
Matematik HL	5	6,00	4,60

Tablo.5 2005 Ders Notları Dağılımı

Ders	Öğrenci Sayısı	Ortalama Not (Okul İçi)	Ortalama Not (Dünyada)

1.Ders Grubu			
Türkçe A1 HL	8	7,00	5,79
Türkçe A1 SL	49	6,00	5,84
2.Ders Grubu			
İngilizce A2 HL	47	5,47	5,43
İngilizce A2 SL	6	6,33	5,54
İngilizce B SL	1	5,19	5,65
Fransızca AB SL	3	6,00	5,12
Almanca AB SL	5	5,40	5,09
4.Ders Grubu			
Biyoloji HL	30	3,50	4,18
Biyoloji SL	28	4,46	4,23
Kimya HL	53	4,12	4,72
Fizik HL	31	4,57	4,59
5.Ders Grubu			
Metod Matematik SL	48	5,40	4,82
Matematik HL	10	5,30	4,56

Tablo.6 2006 Ders Notları Dağılımı

Ders	Öğrenci Sayısı	Ortalama Not (Okul İçi)	Ortalama Not (Dünyada)
1.Ders Grubu			
Türkçe A1 HL	29	5,97	6,17
Türkçe A1 SL	64	5,88	5,97
2.Ders Grubu			
İngilizce A2 HL	34	4,82	5,30
İngilizce A2 SL	19	5,26	5,49
İngilizce B SL	24	6,08	5,78
Fransızca AB	19	4,79	4,82

SL			
Almanca AB SL	10	5,00	5,31
3.Ders Grubu			
ITGS SL	5	4,20	4,18
4.Ders Grubu			
Biyoloji HL	57	2,72	4,14
Biyoloji SL	37	3,78	4,29
Kimya HL	1	4,00	3,91
Fizik HL	57	4,09	4,47
5.Ders Grubu			
Metod	69	4,81	4,60
Matematik SL			
Matematik HL	25	4,52	4,43

Tablo.7 2007 Ders Notları Dağılımı

Ders	Öğrenci Sayısı	Ortalama Not (Okul İçi)	Ortalama Not (Dünyada)
1.Ders Grubu			
Türkçe A1 HL	6	6,33	5,64
Türkçe A1 SL	3	6,00	5,93
2.Ders Grubu			
İngilizce A2 HL	1	5,00	5,26
İngilizce B HL	9	5,00	5,57
Fransızca AB SL	7	5,71	4,98
3.Ders Grubu			
ITGS SL	7	5,43	4,47
4.Ders Grubu			
Biyoloji HL	22	2,65	4,36
Kimya HL	15	2,92	4,59
Fizik HL	8	3,67	4,48

5.Ders Grubu			
Metod	11	3,90	4,53
Matematik SL			
Matematik HL	1	0,00	0,00

Tablo.8 2008 Ders Notları Dağılımı

Tablolar yıllar bazında ve toplam olarak incelendiğinde öğrencilerin Türkçe, İngilizce, Kimya ve Matematik derslerine yoğun olarak katılım sergilediği ve bu derslerde bazı yıllar değişiklikler yaşansa da genel olarak dünya ortalamalarıyla hemen hemen aynı hatta bazı yıllarda ortalamaların üstünde olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin başarılarını değerlendirmekten çok burada IB programına sahip bir okulun kendi durumunu nasıl dünya ortalamalarıyla kıyaslayabildiği bu doğrultuda yıllar bazında nasıl kendine bir eğitim politikası geliştirmesi gerektiği gözden kaçmamalıdır. Sadece ulusal bazda kendini diğer okullarla kıyaslayan bir , dünyadaki konumunu göremez ve gerçek bir özdeğerlendirme yapamaz.

IB öğrencilerinin yıllar bazında Üniversite sınavlarındaki başarı istatistiklerine geçilmeden önce yine okul içi IB Diploma programına katılım tablosu da incelenmelidir. Bilindiği gibi diploma programına kabulü için öğrencinin;

i) 6, 7, 8. sınıf I. ve II. döneminde Matematik, Fen Bilgisi, İngilizce ve Türkçe derslerinin her birinden 2.00 ve üzerinde dönem notu alarak başarılı olması ve bu derslerin 6, 7, 8. sınıf yıl sonu karne notlarının 3.00 ve üzerinde olması,

ii) İngilizce ve Türkçe yeterlik sınavlarında başarılı olması gerekir.

Bu koşullara uyan ve IBDP Hazırlık Programına katılmak isteyen aday öğrenci listeleri ve veli dilekçeleri İlköğretim Okulu Müdürlüğü tarafından 8.sınıf 2. yarıyıl sonunda Lise Müdürlüğü'ne bildirilir. Bu ölçütleri sağladığı halde

IBDP'yi tercih etmeyerek IBDP Hazırlık 9. sınıfa yerleştirilmeyen öğrencilerin daha sonraki yıllarda IBDP Hazırlık 10 ve IBDP 11 ve 12.ci sınıflardan programa iştirak edebilme şansı olamayacaktır. Ancak IBDP Hazırlık 9,10 ve IBDP 11.ci sınıflarında yıl sonu itibariyle öğrencinin programdan çıkabilme hakkı vardır.

Yıllar	Sınava Giren Aday Sayısı	Diploma Almak Üzere Kayıt Olan Öğrenci Sayısı	Diploma Alan Öğrenci Sayısı	Sertifika Almak Üzere Kayıt Olan Öğrenci Sayısı	Sertifika Alan Öğrenci Sayısı
2002	56	41	37	15	15
2003	60	58	58	--	--
2004	32	32	31	--	--
2005	44	44	35	--	9
2006	64	64	49	--	15
2007	98	98	59	--	39
2008	28	28	11	--	17

Tablo.9 2002-2008 UB Diploma Programı Katılım İstatistikleri

Tablo yıllara göre yukarıda belirtilen şartları taşıyan ve istekli olan öğrencilerin sayısını ve bunlardan kaçının diploma almaya hak kazandığını göstermektedir. Tabloda bahsedilen sertifika ise diploma alamayan fakat IB programında aldığı ve başarılı olduğu dersleri gösteren bir belgedir. Görüldüğü gibi IB Diploması sınavını kazanıp diploma almak üzere kayıt olmak programda mezuniyet garantisi vermemektedir zira 2006, 2007 ve 2008 yılları incelendiğinde kayıt olan öğrenciler ile diploma alan öğrencileri arasında oldukça büyük bir fark mevcuttur.

Bu özel okul Diploma programı incelemesinde bu aşamada yine yıllar bazında, IB öğrencilerinin üniversite sınavında alıkları puanlar girdikleri üniversiteler ve

bunların yüzdesel dağılımı incelenecektir. Öncelikle 2002 yılından başlanacaktır.

Tablo.10 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Puanların İstatistikleri 2002

	Y-ÖSS-SAY	Y-ÖSS-EA
Öğrenci Sayısı	32	16
Ortalama	206,75	180,03
En Düşük Puan	167,58	156,70
En Yüksek Puan	224,76	193,08

Tablo.11 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Üniversitelere Göre Dağılımları 2002

Program Üniversite	IB	
	Öğr. Sayısı	Yüzde
ATILIM ÜNİVERSİTESİ	1	2,08
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	2	4,17
BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	17	35,42
BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ	1	2,08
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	1	2,08
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	2	4,17
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	3	6,25
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ	1	2,08
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1	2,08
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	16	33,33
SABANCI ÜNİVERSİTESİ	1	2,08
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	1	2,08
UFUK ÜNİVERSİTESİ	1	2,08
Toplam	48	100,00

Tablo.12 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Fakültelere Göre Dağılımları 2002

Program	IB
---------	----

Fakülteler	Öğr. Sayısı	Yüzde
Fen – Edebiyat	7	14,58
Hukuk	2	4,17
İktisadi ve İdari Bilimler	11	22,92
Mühendislik / Mimarlık	23	47,92
Tıp / Dişçilik / Eczacılık	4	8,33
Diğer Fakülteler	1	2,08
Toplam	48	100,00

Tablo.13 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Tercih Sırasına Göre Dağılımları 2002

Program Tercih Sırası	IB	
	Öğr. Sayısı	Yüzde
1	9	18,75
2	17	35,42
3	10	20,83
4	3	6,25
5	2	4,17
Diğer	7	14,58
Toplam	48	100,00

Tablolar yıllık bazda incelendiğinde 2002 yılında IB öğrencilerinin yaklaşık %70 ODTÜ ve Bilkent Üniversitelerine girmeye hak kazanmışlardır bununla birlikte yine IB öğrencilerinin yaklaşık %70 ilk üç tercihi olan bir programa devam etmeye hak kazanmıştır.

Tablo.14 IB Öğrencilerinin Aldığı Puanların İstatistiksel Olarak Değerlendirilmesi 2003

Puan İstatistikleri	Y-ÖSS-SAY	Y-ÖSS-EA
Öğrenci Sayısı	35	21
Ortalama	346,716	328,366
En Düşük Puan	287,771	289,502
En Yüksek Puan	390,925	357,243

Tablo.15 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Üniversitelere Göre Dağılımları 2003

Üniversite	IB	
	Öğr. Say.	%
ODTÜ	11	19,64
HACETTEPE Ü.	4	7,14
ANKARA Ü.	2	3,57
BİLKENT Ü.	29	51,79
GAZİ Ü.	3	5,36
BAŞKENT Ü.	3	5,36
DİĞERLERİ	4	7,14
Toplam	56	100.00

Tablo.16 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Fakülteleere Göre Dağılımları 2003

Fakülteler	IB	
	Öğr. Say.	%
Tıp/Dişçilik/ Eczacılık	4	7,14
Mühendislik/ Mimarlık	22	39,29
İktisadi ve İdari Bilimler	14	25,00
Filoloji	0	0,00
Diğerleri	16	28,57
Toplam	56	100,00

Tablo.17 IB Öğrencilerinin Tercihlerine Göre Dağılımları 2003

Tercih Sırası	IB	
	n	%
1	12	21,43
2	9	16,07
3	8	14,29

4	6	10,71
5	7	12,50
6	3	5,36
7	2	3,57
8	4	7,14
9	2	3,57
10	2	3,57
11	0	0,00
12	0	0,00
13	0	0,00
14	0	0,00
15	1	1,79
Toplam	56	100,00

2003 yılında IB öğrencileri istatistikleri incelendiğinde öğrencilerin %70'ten fazlasının ODTÜ ve Bilkent Üniversitesinde okumaya hak kazandıkları görülmektedir. 2003 yılında öğrencilerin %70'i 2002 yılından farklı olarak ilk 3 değil ilk 4 tercihi olan bir programa kayıt olmuşlardır.

Tablo.18.IB Öğrencilerinin Aldığı Puanların İstatistiksel Olarak Değerlendirilmesi 2004

Puan İstatistikleri	Y-ÖSS-SAY	Y-ÖSS-EA
Öğrenci Sayısı	20	11
UB Ortalaması	353,294	332,003
En Düşük Puan	316,043	265,699
En Yüksek Puan	371,403	368,815

Tablo.19 UB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Üniversitelere Göre Dağılımları 2004

Üniversite	UB	
	Öğr. Sayısı	Yüzde
ODTÜ	8	25,81
HACETTEPE	1	3,23
ANKARA	2	6,45
BİLKENT	15	48,39
GAZİ	2	6,45
BAŞKENT	1	3,23

DİĞER	2	6,45
Toplam(Kazanan)	31	100,00

Tablo.20 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Fakültelere Göre Dağılımları 2004

Fakülteler	IB	
	Öğr. Sayısı	Yüzde
Tıp/Dişçilik/ Eczacılık	3	9,68
Mühendislik/ Mimarlık	15	48,39
Hukuk	2	6,45
İktisadi ve İdari Bilimler	9	29,03
Fen Edebiyat	2	6,45
Diğerleri	-	-
Toplam(Kazanan)	31	100,00

Tablo.21 IB Öğrencilerinin Yerleştikleri Tercihlerine Göre Dağılımları 2004

Tercih Sırası	Öğr. Sayısı	Yüzde
1	7	22,58
2	8	25,81
3	3	9,68
4	5	16,13
5	3	9,68
6	3	9,68
7	1	3,23
8	1	3,23
Toplam	31	100,00

2004 yılında IB öğrencilerinin %50'ye yakını Bilkent Üniversitesinde Öğrenim görmeye hak kazanmıştır yine IB öğrencilerinin %70'e yakını ilk üç tercihinden birine girmeye hak kazanmıştır.

Tablo.22 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Puanların İstatistikleri 2005

Puan İstatistikleri	IB	
	SAY	EA
Öğrenci Sayısı	20	16
Ortalama	345,404	328,088
En Düşük Puan	293,335	295,294
En Yüksek Puan	371,617	359,468

Tablo.23 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Üniversitelere Göre Dağılımları 2005

Program Üniversite	IB	
	Öğr. Sayısı	Yüzde
ATILIM ÜNİVERSİTESİ	1	2,78
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	1	2,78
BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	21	58,33
BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ	1	2,78
ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ	1	2,78
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	2	5,56
KOÇ ÜNİVERSİTESİ	1	2,78
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİ.	7	19,44
SABANCI ÜNİVERSİTESİ	1	2,78
Toplam	36	100,00

Tablo.24 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Fakülterlere Göre Dağılımları 2005

Program Fakülteler	IB	
	Öğr. Sayısı	Yüzde
Fen – Edebiyat	4	11,11
Hukuk	2	5,56
İktisadi ve İdari Bilimler	10	27,78
Mühendislik / Mimarlık	16	44,44
Tıp / Dişçilik / Eczacılık	1	2,78
Diğer Fakülteler	3	8,33
Toplam	36	100,00

Tablo.25 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Tercih Sırasına Göre Dağılımları 2005

Program Tercih Sırası	IB	
	Öğr. Sayısı	Yüzde
1	13	36,11
2	9	25,00
3	6	16,67

4	1	2,78
5	1	2,78
Diğer	6	16,67
Toplam	36	100,00

IB öğrenciler 2005 yılında da %60'a yakın bir yüzde ile Bilkent Üniversitesi ve %20'ye yakın bir oranla da ODTÜ'yü tercih etmişlerdir bu da toplamda yaklaşık %80'e varan bir oran ortaya koymaktadır bununla beraber öğrencilerin yarısına yakını mühendislik ve mimarlık bölümlerini tercih etmişlerdir.

Tablo.26 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Puanların İstatistikleri 2006

Puan İstatistikleri	Y-ÖSS-SAY-2	Y-ÖSS-EA-2
Öğrenci Sayısı	41	10
UB Ortalaması	326,887	312,922
Okul Ortalaması	313,177	300,476
En Düşük Puan	271,876	267,338
En Yüksek Puan	370,269	355,690

Tablo.27 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Üniversitelere Göre Dağılımları 2006

ÜNİVERSİTELER	ÖĞRENCİ SAYISI	YÜZDE
BİLKENT	26	50,00
BOĞAZİÇİ	1	1,92
ODTÜ	10	19,23
HACETTEPE	1	1,92
SABANCI	3	5,77
YEDİTEPE	1	1,92
YILDIZ TEKNİK	1	1,92
ANKARA	4	7,69
GAZİ	2	3,85
BAŞKENT	2	3,85
Toplam	52	100
Toplam Kazanan	52	

Tablo.28 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Fakültelere Göre Dağılımları 2006

FAKÜLTELER	UB	
	Öğr.Say	Yüzde
Tıp/Dişçilik/Eczacılık	4	7,69
Mühendislik/Mimarlık	34	65,38
Hukuk	2	3,85
İktisadi ve İdari Bilimler	7	13,46
Fen Edebiyat	3	5,77
Diğerleri	2	3,85
Toplam Kazanan	52	100
Toplam	52	

Tablo.29 IB Öğrencilerinin Yerleştikleri Tercihlerine Göre Dağılımları 2006

Tercih Sırası	Öğrenci Sayısı	Yüzde
1	11	21,15
2	7	13,46
3	8	15,38
4	12	23,08
5	2	3,85
Diğer	12	23,08
Toplam	52	100

2006 yılında diğer yıllardan farklı olarak göze çarpan nokta IB öğrencilerinin çok büyük bir kısmının sayısal alanını tercih etmiş olmasıdır bu da bize IB programının daha çok sayısal alanı seçen eden öğrenciler tarafından tercih edildiğini göstermektedir.

Tablo.30 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Puanların İstatistikleri 2007

Puan İstatistikleri	IB	
	SAY2	EA-2
Öğrenci Sayısı	42	35
Ortalama	345,931	324,582
En Düşük Puan	303,920	282,628
En Yüksek Puan	374,345	356,405

Tablo.31 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Üniversitelere Göre Dağılımları 2007

Program Üniversite	IB	
	Öğr.Sayı sı	Yüzde
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	5	6,49
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	3	3,90
BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	39	50,65
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	1	1,30
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	4	5,19
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİ.	13	16,88
SABANCI ÜNİVERSİTESİ	2	2,60
TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ Ü.	3	3,90
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1	1,30
Diğer Üniversiteler	6	7,79
Toplam	77	100,00

Tablo.32 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Fakültelere Göre Dağılımları 2007

Program Fakülteler	Okul Geneli	
	Öğr. Sayısı	Yüzde
Fen – Edebiyat	5	6,49
Hukuk	14	18,18
İktisadi ve İdari Bilimler	18	23,38
Mühendislik / Mimarlık	35	45,45
Tıp / Dişçilik / Eczacılık	5	6,49
Diğer Fakülteler	-	-
Toplam	77	100,00

Tablo.33 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Tercih Sırasına Göre Dağılımları
2007

Program Tercih Sırası	IB	
	Öğr. Sayısı	Yüzde
1	16	20,78

2	15	19,48
3	10	12,99
4	13	16,88
5	11	14,29
Diğer	12	15,58
Toplam	77	100,00

2007 yılı incelendiğinde yine geçmiş yıllara paralel olarak UB öğrencilerinden sayısal alanını seçenlerin fazla olduğu ve UB öğrencilerinin %70 yakınının ilk 4 üniversite tercihinden birine girmeye hak kazandığı görülmektedir. İnceleme bölümünün bu aşamasında son olarak 2008 istatistikleri ele alınacaktır.

Tablo.34 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Puanların İstatistikleri 2008

Puan İstatistikleri	IB	
	SAY2	EA-2
Öğrenci Sayısı	1	7
Ortalama	260,164	303,539
En Düşük Puan	260,164	283,428
En Yüksek Puan	260,164	337,140

Tablo.35 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Üniversitelere Göre Dağılımları 2008

Program Üniversite	UB	
	Öğr.Sayı	Yüzde
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	1	12,50
BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	6	75,00
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİ.	1	12,50
Toplam	8	100,00

Tablo.36 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Fakültelere Göre Dağılımları 2008

Program Fakülteler	Okul Geneli	
	Öğr. Sayısı	Yüzde
Fen – Edebiyat	1	12,50
Hukuk	1	12,50
İktisadi ve İdari Bilimler	6	75,00
Toplam	8	100,00

Tablo.37 IB Öğrencilerinin Yerleştirildikleri Tercih Sırasına Göre Dağılımları 2008

Program	UB
---------	----

Tercih Sırası	Öğr. Sayısı	Yüzde
1	-	-
2	2	25,00
3	2	25,00
4	1	12,50
5	3	37,50
Diğer	-	-
Toplam	8	100,00

2008 yılında geçmiş yıllara kıyasla çeşitli farklılıklar göze çarpmaktadır. İlk olarak Öğrenci sayısında dikkate değer bir azalma mevcuttur ayrıca geçmiş yıllarda öne çıkan mimarlık ve mühendislik fakültelerinin yerini iktisadi ve idari bilimler fakülteleri almıştır.

Yıllar	2002		2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	Öğr Say.	Yüzde	Öğr Say.	Yüzde	Öğr Say.	Yüzde	Öğr Say.	Yüzde	Öğr Say.	Yüzde	Öğr Say.	Yüzde	Öğr Say.	Yüzde
Yerleştirilen	48	87,27	56	96,56	32	100,00	36	83,72	52	91,23	77	81,91	8	88,89
Yerleştirilemeyen	4	7,28	1	1,72	-	-	5	11,63	2	3,51	7	7,45	1	11,11
Tercih Formu Teslim Etmeyen	3	5,45	1	1,72	-	-	2	4,65	3	5,26	10	10,64	-	-
Toplam	55	100,00	58	100,00	32	100,00	43	100,00	57	100,00	94	100,00	9	100,00

Tablo.38 Yıllara Göre IB Öğrencilerinin Yerleştirilme Oranları

İstatistikler yıllar boyunca IB programı uygulamasının sonuç bölümü olan mezun öğrencinin başarı durumunu açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Tüm yıllar boyunca dikkate değer istatistiklerin başında IB öğrencilerinin 7 yıl boyunca üniversite kazanma başarısı %100'dür. Tüm bu istatistikler sadece IB öğrencileri arasında çeşitli konular temelinde ele alınmıştır. Fakat IB Diploma Programının öğrenci başarısındaki etkisini görebilmek için IB öğrencileri ile okulun diğer IB programına devam etmeyen öğrencilerinin çeşitli konularda kıyaslanarak bir sonuca varılması gerekir. Bu bağlamda inceleme bölümünün son aşaması olarak IB öğrencileri ve diğer genel öğrencilerin üniversite sınavında aldıkları puanlar karşılaştırılacaktır.

Yıllar	Sayısal		Eşit Ağırlıklı	
	IB	Okul Geneli	IB	Okul Geneli
2002	206,750	182,270	180,030	173,500
2003	346,716	328,925	328,366	310,532
2004	353,294	334,706	332,003	303,642
2005	345,404	337,924	328,088	306,223
2006	326,887	313,177	312,922	300,476
2007	345,931	329,140	324,582	306,491
2008			303,539	287,570

Tablo.39 Yıllara Göre Öğrencilerin Karşılaştırmalı ÖSS Puanları.

Tablo incelendiğinde ele alınan 7 yıl boyunca hem sayısal hem de eşit ağırlıklı puan türlerinin hepsinde IB öğrencilerinin aldığı puanların ortalamasının okulun genel ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Bu noktada IB programının, alınacak ders saati sayısını artırmaya rağmen, genel öğrencilerin yapmak zorunda olmadığı sosyal hizmet ve tez yazma çalışmalarını da gerektirmesine rağmen, öğrencinin başarısını azaltmak yerine aksine artırdığı açıkça görülmektedir.

SONUÇ

Eğitim, insanoğlunun öğrenme yeteneğinin oluşmaya başlaması ile ortaya çıkmış,onun vazgeçilmez bir parçası olmuş daha iyiye, daha güzele ulaşabilmek, toplumsal kalkınmayı sağlayabilmek ve böylece istenilen bir yaşam düzeyine ulaşmak için en önemli araç durumuna gelmiştir. Eğitim sürecinde uygulanan bir programın başarılı olup olmadığının, başarılı ise ne derecede ve hangi öğrenciler için başarılı olduğunun ortaya konulması şarttır. Peki bu süreç nasıl belirlenecektir. Öğrenci başarısını belirleyen pek çok faktör olmakla beraber bu konuda okullara büyük görev düşmekte çağımıza uygun dünya öğrencileri yetiştirmek okulların temel hedefi olmalıdır.

Dünya öğrencisi kavramı, dünya vatandaşı kavramından türemiş gibi görünmesine rağmen, kavram altında daha geniş bir çerçeve bulundurmaktadır. Dünya öğrencisi; dünyadaki fırsat eşitsizliklerinden sıyrılmış, başarısı oranında tüm dünyada üniversitelere kabul edilebilme şansı yüksek, çeşitli fırsatlara sahip öğrencidir. Bu yeni eğitim kavramı öğrencilere farklı bir yol açmıştır. İşte bunun en temel örneklerinden biri Uluslararası Bakalorya Organizasyonunun uygulamakta olduğu Uluslararası Bakalorya Diploma Programıdır.

Öğrenci kendi hedefini belirlemede, ulusal müfredattan kopmadan ve fakat IBDP derslerini de takip ederek belki Ulusal Müfredatta alacak

olduğundan daha fazla ders alarak ve daha fazla yorularak öğrencilik yaşamını sürdürmektedir.

Bu süreç sonunda Ulusal Lise Diplomasının yanında Uluslararası IB Diplomasını da alarak hedeflerini gerçekleştirmek yolunda ilerleyebilmektedir. Bu program öğrencinin tüm dünyaya açılan kapısının anahtarıdır ve bu anahtar onun derslerindeki başarısıyla kilidi açabilmektedir.

Programın tüm bu uluslararası olanaklarının yanı sıra ulusal düzeyde, Türk öğrencilerin herhangi bir yurtiçi üniversiteye girmek zorunda olduğu seçme sınavında herhangi bir artı puan getirmediği bilinmelidir ancak çalışmada görüldüğü gibi UB programına devam eden öğrencilerin seçme sınavında daha başarılı oldukları saptanmıştır. Bununla beraber seçme sınavının yanında UB programına devam eden öğrencinin çeşitli dersleri kavramakta daha verimli ve başarılı olduğu da saptanmıştır.

Tüm bu bilgiler ışığında Uluslararası Bakalorya Diploma Programı öğrencilere Dünya üniversitelerinin kapılarını açmakta, gerekli koşulları sağlayan öğrencileri daha aktif ve geniş bir öğrenme sürecine davet etmektedir. Bununla beraber ECIS'te okullara kendilerini sürekli geliştirmesi ve tüm dünya okullarıyla yarışabilme yönünde teşvik etmektedir. Türk eğitim sistemi açısından bu iki örgütlenme öğrenciler ve okullar için bir dönüm noktası değerindedir.

KAYNAKÇA

“AKIN, Özcan; **Toplam Kalite Yönetimi ve İnsan Faktörünün Kobi'ler Üzerindeki Etkisi ve Bir Uygulama**, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, S.B.E. , Bursa, 1999

Avrupa Kalite Kontrol Organizasyonu <http://www.gael.fr/eoqc/>

Bektaş, Mürşide Aydın, **Avrupa Birliği'nde Akreditasyona İlişkin uygulamalar ve Türkiye'de Akreditasyon Sisteminin Oluşturulmasına Yönelik Çalışmalar**, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı,Ankara, 1999.

Cafoğlu, Zuhale, **Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi**, Avni Akyol Ümit Kültür ve Eğitim Vakfı, Yayın No: 3, İstanbul,1996

Council of International Schools , Official Website www.cois.org

Crosby, Philip B., **Quality and Me: Lessons from an Evolving Life**, 1999

Çelikaslan ,Mehmet Nur, **Toplam Kalite Yönetimi ve Garanti Bankası'nda Toplam Kalite Yönetimi Uygulamaları**, İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadi Enstitüsü Personel Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1996

Dahlgard Jeans, J.; Kai Kristensen; Coopal K.Kanji , **Total Quality Management and Education** ; Total Quality Management, Vol: 6, No:5-6, 1995

Diploma Programme Theory of Knowledge , International Baccalaureate Organisation. Geneva, Switzerland,2001

Diploma Programme Creativity, Action, Service, International Baccalaureate Organisation. Geneva, Switzerland,2001

Drucker, F. Peter, **Kapitalist Ötesi Toplum**, İnkilap Kitabevi, 1997

EFİL, İsmail; **Toplam Kalite Yönetimi**, Alfa-Aktüel, Bursa, 2006

EICHER, Lawrence (1993), "**ISO 9000, 90'lı Yılların Kalite İdaresi Global Ticarete Yönelik Kalite Stratejisi**", İstanbul: Uluslararası ISO 9000 Forum Sempozyumu, 23-24 Haziran,1993

European Council of International Schools Official Web Site www.ecis.org

Ekin, N.,**Küresel Bilgi Çağında Eğitim-Verimlilik-İstidham**, İstanbul Ticaret Odası ,1997.

Ferrara, R. J., **Predicting Success in the Pre-International Baccalaureate Program**. Florida Atlantic University Libraries, <http://digitalcommons.fau.edu/dissertations/AAI9705469/>

Holger, Frenz, Dr. Thomas Schlüter, Dipl.-Ing. Christian Weißmüller , **Akreditasyon Konulu Çalışma Toplantısı, ISO/ IEC 17025 Standardının Test ve Kalibrasyon Laboratuvarlarına Yönelik Genel Şartları Referans Kılavuzu** http://www.qualityturkey.org/exc/files/files_edgar/Vademecum_tr.doc

Herman, Jerry J., Herman, Janice L., **Education Quality Management**, Techcomic Pub. Co.,Lancaster,1994

Hinrichs, J. (2003). **A Comparison of Levels of International Understanding among Students of the International Baccalaureate Diplomaand Advanced Placement Programs in the USA**. Journal of Research in International Education, 2003, <http://jri.sagepub.com/cgi/content/refs/2/3/331>

International Baccalurate Organisation Official Website <http://www.ibo.org>

Japon Sanayi Standartları Komitesi, JIS www.jisc.go.jp/eng

Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası İnternet Sitesi

http://www.kmtso.org.tr/girisimci_rehber/iso9000.doc

Köksal, Hayal, **Kalite Okullarına Geçişte Toplam Kalite Yönetimi**, Dünya Yayıncılık, İstanbul, 1998

Manfredi, L. (2004). **University students take creative approach**. IB World – The Magazine of The International Baccalaureate Organiation. August 2004, 2004

Milli Eğitim Bakanlığı İnternet Sitesi Kalite Kavramının Tarihsel Gelişimi Bilgi Sayfası http://istanbul.meb.gov.tr/kalitekurulu/ky_klavuz_aciklama/kavramlar/kavram_09.htm

Özdemir Servet, “Eğitimde Toplam Kaliteye Yönetimi” , Verimlilik Dergisi, Toplam Kalite Özel Sayısı, Ankara, 1995.

Peterson, ADC, 2003. **Schools Across Frontiers.**, 2nd ed. Chicago, Open Court Publishing Company, 2003.

REHBER, E (2002), **Yüksek Öğretimde Kalite Sorunu**, 3. Baskı, Uludag Üniversitesi Yayını, Bursa, 2002

Sabancı Üniversitesi İnternet Sitesi Eğitim Bildirileri

<http://www.erg.sabanciuniv.edu/iok2005/bildiriler/sema-ozkaya.doc>

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, (27.10.1999), **Türk Akreditasyon Kurumu 4457 Sayılı Kanunun Kurulus Amacının 1. Maddesi** Ankara, 1999 <http://www.turkak.org.tr/organlar/4457.htm> - 30k

SATEM K.lığı Kalite Yönetim Dairesi Başkanlığı, **Kriminal Daire Bilgilendirme Konferans Notları** Ankara, 2006

Schargel, Franklin, **Total Quality in Education**, Quality Progress, October, 1993

SEYMOUR, Daniel T. **Causing Quality in Higher Education**, American Council on Education, Oryx Press.2002

SRIKANTHAN, G , **A World View 11th International Conference on Assessing Quality in High Education**, Universities and Quality, CAO Press, Manchester, UK, 1999

STEWART, Thomas A., **Entelektüel Sermaye Kuruluşların Yeni Zenginliği**, Çev. Nurettin Elhüseyni, Kontent Kitap, İstanbul, 1997

ISO/EN17025 Laboratuvar Akreditasyonu İçin Kalite Yönetimi

www.standardkalite.com. Erişim Tarihi: 24.07.2007

United States Student Survey of High School Seniors Participating in the International Baccalaureate Program (2003). www.ibo.org/ibna/research/documents/2003StudentSurvey.pdf

Yenersoy, Gönül, **Toplam Kalite Yönetimi**, Rota Yayıncılık, İstanbul, 1997.

ÖZGEÇMİŞ			
Doğum Yeri ve Yılı :	Ankara 1982		
Öğr.Gördüğü Kurumlar :	Başlama Yılı	Bitirme Yılı	Kurum Adı
Lise :	1997	2000	Mehmet Emin Resulzade Anadolu Lisesi
Lisans :	2000	2004	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Bölümü
Yüksek Lisans :	2005	2009	Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Doktora :	-----	-----	
Medeni Durum :	Bekar		
Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi:	İngilizce = 82 (KPDS Mayıs 2008)		
Çalıştığı Kurum (lar) :	Başlama ve Ayrılma Tarihleri		Çalışılan Kurumun Adı
1.	2007	----	T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü
...			
Yurtdışı Görevleri :	-----		
Kullandığı Burslar :	-----		
Aldığı Ödüller :	-----		
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Topluluklar :	-----		
Editör veya Yayın Kurulu Üyelikleri :	-----		
Yurt İçi ve Yurt Dışında katıldığı Projeler :	-----		
Katıldığı Yurt İçi ve Yurt Dışı Bilimsel Toplantılar:	-----		
Yayımlanan Çalışmalar :	-----		
Diğer :			
			Tarih-İmza Borga KÜÇÜKKAYALAR